

Welk economisch migratiebeleid voor België?

Verslag van drie debatten

Welk economisch migratiebeleid voor België?

Verslag van drie debatten

COLOFON

COÖRDINATIE VOOR
DE KONING
BOUDEWIJNSTICHTING

COÖRDINATIE VOOR HET
CENTRUM VOOR GELIJK-
HEID VAN KANSEN EN VOOR
RACISMEBESTRIJDING

GRAFISCH CONCEPT

VORMGEVING

PRINT ON DEMAND

Welk economisch migratiebeleid voor België?

Verslag van 3 debatten

Cette publication est également disponible en français sous le titre:
Quelle politique de migration économique pour la Belgique?
Rapport de 3 débats

Een co-editie van de Koning Boudewijnstichting en het Centrum
voor gelijkheid van kansen en voor racismebestrijding

Françoise Pissart, directeur
Nele Verbruggen, projectverantwoordelijke
Karoline Impens, assistente

Henri Goldman, coördinator Departement Migratie
François De Smet, medewerker Departement Migratie

PuPiL

Tilt Factory

Manufast-ABP vzw, een bedrijf voor aangepaste arbeid

Deze uitgave kan gratis worden gedownload van de website
van de Koning Boudewijnstichting www.kbs-frb.be of van de
website van het Centrum voor gelijkheid van kansen en voor
racismebestrijding: www.diversiteit.be

Een afdruk van deze elektronische uitgave kan (gratis) besteld
worden : on line via www.kbs-frb.be, per e-mail
naar publi@kbs-frb.be of telefonisch bij het contactcentrum
van de Koning Boudewijnstichting,
tel +32-70-233 728, fax +32-70-233 727

Wettelijk depot: D/2893/2009/29

ISBN-13: 978-90-5130-663-7

EAN: 9789051306637

BESTELNUMMER: 1911

april 2009

Met de steun van de Nationale Loterij

INHOUD

Woord vooraf	7
---------------------------	----------

Denksporen	9
-------------------------	----------

De drie conferenties

Conferentie van 7 maart 2008: Economische migratie en de herkomstlanden	17
--	-----------

- Jean-Louis DE BROUWER, Directeur Immigratie, Asiel en Grenzen, DG Justitie, Vrijheid en Veiligheid van de Europese Commissie
- Louise VAN WINKLE, verantwoordelijke overheidsdiensten, sectie migratie, ambassade van Canada in Parijs
- Ángel ALLUE, raadgever, permanente vertegenwoordiging van Spanje bij de Europese Unie
- Paneldebat
 - Chris SERROYEN, Hoofd Studiedienst, ACV
 - Jean-François MACOURS, Juridisch adviseur, Sociale Studiedienst ABVV
 - Bjorn CUYT, Arbeidsmarktadviseur, Studiedienst UNIZO
 - Sonja KOHNENMERGEN, Eerste adviseur, Sociaal Departement VBO
 - Benoît VAN DER MEERSCHEN, Algemeen secretaris CNCN
 - Ruth STOKX, Directeur, Vlaams Minderhedencentrum
 - Enkele elementen uit het paneldebat

Conferentie van 13 juni 2008 : Is een win-win benadering mogelijk?	29
---	-----------

- Peter BOSCH, Hoofd van de Eenheid Immigratie en Asiel, DG Justitie, Vrijheid en Veiligheid van de Europese Commissie
- Janusz GRZYB, Directeur van het departement Migratie, Pools Ministerie van Werk en Sociaal Beleid
- Mehdi LAHLOU, universitair, Rabat, Marokko
- Françoise RAOULT, CIRE
- Jean-Pierre ALIX, Consortium ANPE, FIAAP, FOREM, ACTIRIS, ANAEM
- Ronny MATTHYSEN, ACV

Conferentie van 3 december 2008 :

Door de ogen van migranten bekeken41

- Enkele elementen uit de interventie van Annemie TURTELBOOM, Minister van Asiel en Migratie
- Economische migranten: hun ervaringen en opinies. Een bevraging van economische migranten door B&B consultants
- Paneldebat met Edmond CEKU, Boubacar BALDÉ en Thomas HUDDLESTON
- Marie-Claire FOGLETS, KULeuven
- Dirk NUYTS, Advocaat, Fragomen Global LLP
- Oumou ZÉ, CNCD
- Mohamed BELGUENANI, AID Waals-Brabant

WOORD VOORAF

Het Centrum voorgelijkheid van kansen en voor racismebestrijding en de Koning Boudewijnstichting spannen zich, elk op hun eigen manier, in om het debat over migratie te bevorderen. Het idee om de agenda's van de twee instellingen betreffende een specifiek thema op elkaar af te stemmen en in overleg te handelen groeide in de loop van de jaren. Zo zou het immers mogelijk worden om krachtiger en efficiënter te werken rond kwesties die gevoelig liggen, zowel in de politieke wereld als bij de publieke opinie.

Beklemtonen dat het migratievraagstuk een grote uitdaging vormt voor de toekomst van onze samenleving is uiteraard niets anders dan een open deur intrappen. Hoe kan een migratiebeleid worden gevoerd dat de werkelijke migratiesituatie kan omvatten? Hoe vinden we een oplossing voor het migratiedilemma: mensen hebben het recht om hun land te verlaten om elders hun kans op een beter leven uit te proberen, maar kunnen we dat respecteren zonder te vervallen in het irrealisme van open grenzen? Hoe verzoenen we het belang van de migranten, de gastlanden en de landen van herkomst?

De Stichting en het Centrum vonden dat een conferentiecycclus vooral moest gaan over de kwestie van **economische migratie**. Begin 2008 was dit concept vrij actueel op het politieke niveau en het is erg waarschijnlijk dat het vroeg of laat opnieuw op de politieke agenda komt, zodra de schaduw van de huidige economische crisis weer verdwenen is. Vandaag weet immers iedereen dat economische migratie deel uitmaakt van elk toekomstig migratiebeleid.

Onze beide organisaties willen alle elementen van het debat op tafel leggen en ze delen met alle stakeholders, inclusief de politieke besluitvormers. Tot op heden werd deze problematiek nauwelijks bestudeerd in ons land en daarom hebben we gekozen voor een methodologie die doelt op informeren, vergelijken en in vraag stellen. Dat was inderdaad de bedoeling van deze debatten: ervoor zorgen dat er wordt nagedacht over de toekomst van ons economisch migratiebeleid, één van de meest netelige en complexe beleidsthema's.

Het is een moeilijk onderwerp met erg veel conflicterende belangen en partijen. Daarom leek het ons noodzakelijk om in een geest van objectiviteit, kritische reflectie en pluralisme, uit te gaan van verschillende benaderingen. We hopen dat we na afloop van de drie conferenties de verschillende gezichtspunten onder de loep hebben genomen: die van het land van herkomst, van het gastland, en van de migranten zelf. Dat is de thematische verdeling die de drie conferenties van elkaar onderscheidt.

In de **eerste conferentie** trokken wij de aandacht op het gastland. Zo wilden we de schijnwerpers richten op het specifieke migratiebeleid dat in andere gastlanden wordt ontwikkeld, en ook op het standpunt van de sociale partners in België. Via de aandacht voor de landen van herkomst wilden we tijdens **de tweede conferentie** meer onderbouwde toelichting geven bij de manier waarop de landen van herkomst aankijken tegen migratie. Tot slot was de **laatste conferentie** gewijd aan de rechten en wensen van de migranten zelf. Op die manier wilden we eraan herinneren dat zij centraal staan in een debat dat we soms zonder hen voeren: de motieven voor migratie, maar ook de rechten van migranten zijn essentiële factoren waarmee elk economisch migratiebeleid rekening moet houden.

Vanuit deze optiek hebben we geprobeerd om conferenties te organiseren die niet overdreven academisch waren, maar ook ruim plaats boden aan de ervaringen op het terrein: ngo's, vakbonden, werkgeversorganisaties, advocaten, migranten hebben aldus deelgenomen aan rondetafels en aan voorbereidende enquêtes die concreet hebben kunnen bijdragen tot de denkoefening. We danken dan ook, naast de sprekers op deze studiedagen, alle personen die van dicht of van veraf hebben meegewerkt aan het hoge inhoudelijke peil van de uitwisselingen.

In dit rapport vindt u een uitvoerig overzicht van de debatten die plaats vonden in 2008. Elke tussenkomst, elk verslag werd samengevat en gesynthetiseerd zodat de lezer kennis kan nemen van de belangrijkste thema's. Daarnaast kan de geïnteresseerde lezer de integrale transcriptie van enkele tussenkomsten terugvinden op de internetsites van de Stichting (www.kbs-frb.be) en van het Centrum (www.diversiteit.be).

We hebben de debatten niet alleen samengevat, maar we hebben op basis van deze drie conferentiedagen ook gezocht naar concrete denksporen. Het gaat niet om een volledig overzicht van gedetailleerd uitgewerkte sporen. De denksporen weerspiegelen onze gezamenlijke visie op punten die volgens ons kenmerkend waren voor de debatten, en die in de komende maanden en jaren ongetwijfeld meer aandacht verdienen vanwege de hoofdrolspelers in de migratieproblematiek, en dus vooral ook van de overheden die ter zake bevoegd zijn.

We wensen u veel leesgenot.

Françoise PISSART
Directeur, Koning Boudewijnstichting

Jozef DE WITTE
Directeur, Centrum voor gelijkheid van kansen en voor racismebestrijding

Edouard DELRUELLE
Directeur, Centrum voor gelijkheid van kansen en voor racismebestrijding

1) Objectiveren van de noden van de arbeidsmarkt

De sociale partners lijken het erover eens te zijn dat we niet alle elementen in de hand hebben om te stellen dat economische migratie op korte termijn een antwoord biedt voor tekorten op de arbeidsmarkt.

Economische migratie kan maar met recht worden beschouwd als een oplossing voor een eventueel tekort als dat blijkt uit een globale evaluatie van de noden en als de aard van dit tekort is vastgesteld. Eenmaal het tekort beschreven is, moet men zich afvragen of economische migratie het goede antwoord is. Biedt ze een antwoord op de noden van de arbeidsmarkt – en zo ja, vormt ze het enig mogelijke antwoord?

De vertegenwoordigers van de vakbonden en van de werkgevers die deelnamen aan de debatten waren het erover eens om economische migratie te zien als een factor binnen een geheel van andere factoren: discriminatiebestrijding, mobiliteit tussen regio's, de regularisatieproblematiek, de afschaffing van overgangsmaatregelen inzake het volledig vrije verkeer van Europese werknemers.

Aan de andere kant duiken er uiteenlopende standpunten op als het gaat over de prioritaire thema's binnen deze factoren en over de dringende noodzaak van een economisch migratiebeleid.

De sociale partners verschillen ook in hun aanpak van de kwestie. Aan de ene kant zijn er de vakbonden. Zij zijn meer voorstander van een gefaseerde aanpak, die werkt op basis van een breed palet van maatregelen rond discriminatiebestrijding, de evaluatie van de noden van de arbeidsmarkt en de regularisering van mensen zonder papieren die hier al zijn en dus meteen kunnen worden ingezet als arbeidskrachten. Aan de andere kant staan de werkgevers. Zij verkiezen eerder de uitwerking van een rechtstreekse economische migratie, samen met andere soorten maatregelen, zoals het opheffen van de beperkingen inzake de deelname aan de arbeidsmarkt die België oplegt aan bewoners van bepaalde nieuwe lidstaten.

De sociale partners komen weer nader tot elkaar bij het punt dat er geen economisch migratiebeleid kan worden ontplooid zonder een analyse van de situatie op de arbeidsmarkt, en zonder de sterke betrokkenheid van de sociale partners bij dat proces. Ze vragen om geraadpleegd en betrokken te worden bij een dergelijke analyse.

We noteren dat alle partijen die betrokken zijn bij het migratiedebat een specifieke analyse verdedigden. De aangehaalde cijfers, feiten en besluiten spreken elkaar soms radicaal tegen. Het spreekt dus vanzelf dat er een gedeeld vertrekpunt nodig is, een gezamenlijk uitgevoerde analyse van de arbeidsmarkt. De betrokkenheid van de sociale partners via een arbeidsmarktanalyse zou dus moeten starten bij hun medewerking aan het vastleggen van de richting van deze analyse, en zou er moeten voor zorgen dat ze niet afhaken in de loop van de enquête.

De sociale partners zijn het ook eens over het punt dat ze moeten worden geraadpleegd bij de uitwerking van deze maatregelen. Er moet echter een duidelijke rolverdeling zijn. Een dergelijke consultatie van de sociale partners over de situatie op de arbeidsmarkt – waarbij ook andere hoofdrolspelers kunnen worden betrokken, zoals de Nationale Arbeidsraad - is een noodzakelijke, maar geen voldoende voorwaarde; uiteindelijk moeten de overheden de touwtjes in handen blijven houden.

2) De noodzaak van een migratiebeleid

Een migratiebeleid met verschillende onderdelen

Los van de vraag of economische migratie al dan niet een antwoord biedt op de noden van de arbeidsmarkt (op korte en/of lange termijn), betreurden veel sprekers dat er zo weinig aandacht en politieke actie wordt besteed aan migratie, hoewel dat een onbetwistbare realiteit is.

Zoals een van de sprekers vaststelde, migreren mensen hoe dan ook. Ook al zou de welvaart in de hele wereld aanzienlijk toenemen, dan nog zou ze ongelijk verdeeld blijven. Er zullen dus altijd migranten zijn, omdat mensen altijd op zoek blijven gaan naar middelen om hun levensstandaard te verbeteren.

Verscheidene sprekers beklemtoonden dat economische migratie geen oplossing is die alle migratiemaatregelen kan vervangen. Ook al kunnen er nieuwe paden voor economische migratie worden uitgewerkt, dan zullen er altijd nog andere migratiemaatregelen nodig zijn, omdat ze inspelen op andere noden en/of uitgaan van een andere logica (asielbeleid, gezinshereniging enz.).

Dit vereist een beraad over de beweegredenen om te migreren. Een samenhangend migratiebeleid zou er moeten voor zorgen dat verschillende migratiekanalen naargelang van de noden naast elkaar kunnen bestaan. Zoals werd benadrukt tijdens de debatten en vooral door de aanwezige economische migranten zelf is een van de problemen dat men zelden migreert omwille van een enkele reden: vreemdelingen die vooral om economische redenen migreren, zien zich door de afwezigheid van een duidelijke economische weg, vaak verplicht om anderekanalen te gebruiken. Een samenhangend migratiebeleid zou beter aansluiten bij de reële migratiefactoren.

Uiteraard mag men daarbij niet uit het oog verliezen dat elke vorm van migratie een economische impact heeft: elke migratie in België heeft een impact op de economie van het land, via sociale prestaties, arbeidskosten, bijdrage aan de overheidsfinanciën, onderwijs. Een samenhangend migratiebeleid moet zich niet alleen buigen over de noodzaak om een economische migratie te organiseren, maar moet ook de impact meten van andere migratievormen, vooral van deze die voortvloeien uit de humanitaire verplichtingen van België (bijvoorbeeld internationale bescherming of gezinshereniging) en uit het vrije verkeer dat van kracht is binnen de Europese Unie.

Belang van de publieke opinie

Migratiemaatregelen, met of zonder een economisch gedeelte, moeten op een transparante manier worden uitgewerkt en gedragen tegenover de publieke opinie.

Vooraf in het eerste panel beklemtoonden verscheidene sprekers dat de publieke opinie het gevoel heeft dat migratie niet echt wordt aangepakt door de politieke wereld, dat ze wordt ondergaan en niet proactief wordt benaderd.

Migratie in het algemeen, en economische migratie in het bijzonder, zijn thema's waarvan de bestuurders zich meer en meer bewust worden. Getuige daarvan is de oprichting van een ministerie van Migratie dat autonoom maatregelen kan nemen die los staan van Binnenlandse Zaken en Justitie.

Aangezien er altijd migratie zal zijn, in meerdere of mindere mate, zullen de Europese landen, op het nationale en Europese niveau, proactieve en niet langer defensieve maatregelen moeten uitwerken. Maar daarnaast moeten ze er ook voor zorgen dat dergelijke maatregelen aanvaard worden door de publieke opinie die in het algemeen erg gevoelig is voor migratie en de kortetermijnaspecten ervan.

Deze betrokkenheid mag zich niet beperken tot de situatie van vreemdelingen en mensen zonder papieren die aankomen in België, maar moet ook mikken op de perceptie van het hele migratiegebeuren: waar komen de migranten vandaan, welke factoren trekken hen aan, welke factoren hebben hen ertoe aangezet om hun land te verlaten enz. Er moeten dus sensibiliseringsacties worden opgezet rond de aard, de oorsprong, de geschiedenis en de noodzaak van migraties.

3) Een economisch migratiebeleid is noodzakelijkerwijs multidimensioneel

Uit de verschillende conferenties en uit de formele vaststelling van een van de sprekers bleek dat een migratiebeleid kan worden gezien als een 'toolbox' waarin verschillende instrumenten zitten. Een migratiebeleid is noodgedwongen 'multidimensioneel' omdat er verschillende sectoren bij betrokken zijn. De benadering van deze debattencyclus via de driepunt van het land van herkomst, het land van bestemming en de migrant zelf, toont al aan dat er een antwoord moet komen op de verschillende aspecten en toegangswegen binnen een samenhangend beleid.

Zoals al werd vermeld onder het eerste punt, vormt de band tussen migratie en arbeidsmarkt een cruciaal element in een multidimensioneel migratiebeleid. In wat volgt schuiven we enkele elementen naar voren die aan bod kwamen tijdens de conferenties en die deel zouden moeten uitmaken van een gecoördineerd beleid.

3.1. België moet administratief aantrekkelijker worden als het meer migranten wil aantrekken

Deze bewering komt hoofdzakelijk van de migranten zelf. Zowel in het onderzoek naar de beweegredenen voor migratie als in het panel dat hier commentaar op gaf, bevestigden de migranten dat ze geconfronteerd werden met grote administratieve problemen. De problemen situeerden zich zowel op het niveau van de

Belgische consulaten in het buitenland als bij de overheidsadministraties in België. Voor hooggekwalificeerde migranten is Europa doorgaans niet de favoriete bestemming, zoals de Europese Commissie zelf bevestigde; de vereenvoudiging en de toegang tot administratieve instrumenten voor dit migratietype is van groot belang voor het oude continent.

3.2. Economische migratie moet zich ook richten tot laaggeschoolden

Ondanks de media-aandacht voor het systeem van de 'blue cards' dat momenteel wordt ontwikkeld binnen de Europese Commissie, stelden vakbonden, werkgevers en de Commissie zelf, dat economische migratie zich ook moet richten tot laaggeschoolden. Dat is belangrijk voor het gastland (de demografische terugval berooft Europa immers niet alleen van zijn 'brains') en voor het land van herkomst (de huidige migratie betreft alle opleidingsniveaus). Door de opleidingsniveaus van de nieuwkomers te diversifiëren, kan de braindrain voor een deel worden vermeden en beperkt. De criteria van de migratiekanalen moeten er dus voor zorgen dat ook laaggeschoolden zich, minstens in beperkte mate, kandidaat kunnen stellen voor legale migratie.

3.3. Koppelen van migratie- en integratiemaatregelen

In het beste geval houdt elke migratiemaatregel rekening met de voorspelbare gevolgen ervan op het integratieproces. Mevrouw van Winkle, die Canada vertegenwoordigde, schetste de inspanningen van dit land om een geïntegreerd migratie-, integratie en burgerschapsbeleid uit te werken. Criteria zoals taal en beroepskwalificaties, evenals individuele trajecten kunnen, na een verblijf van drie jaar, toegang geven tot het staatsburgerschap.

3.4. Organiseren van een doeltreffende, individuele opvolging van de migrant

De begeleiding van de migrant, na de eigenlijke migratie, is een belangrijk punt, dat in België grondig onderzocht zou kunnen worden. Het voorbeeld van Canada laat zien dat een selectieproces van migranten sterk gekoppeld kan worden aan een integratiebeleid, waarbij de migrant in elke fase opgevolgd wordt. Canada bewijst dat migratie niet noodzakelijk ondergaan moet worden, maar dat ze bewust geaccepteerd en zelfs bevorderd kan worden. Deze begeleiding moet gericht zijn op taal- en beroepsvaardigheden, maar ze moet ook toegang geven tot informatie die bijdraagt tot het (staats)burgerschap.

3.5. Coördineren van migratiemaatregelen in het gastland en sociaaleconomische maatregelen in het land van herkomst

We moeten nadenken over een betere afstemming tussen immigratiemaatregelen in België en emigratiemaatregelen in de landen van herkomst van de werknemers. Wat betreft de 'braindrain', suggereerde het CNCD dat de kwestie niet in het algemeen maar eerder per sector moet worden aangepakt. Zo zouden er vertrekrestricties of rekruteringscodes kunnen worden ingevoerd voor sectoren die erg belangrijk zijn voor de landen van herkomst (gezondheid, onderwijs enz.). Er kan ook gewerkt

worden aan een betere verstrekking van informatie over de situatie op de arbeidsmarkt aan kandidaat-migranten. Pilotprojecten die kandidaat-migranten proberen te informeren over de situatie op de arbeidsmarkt in het land van bestemming en die willen zorgen voor een band met potentiële werkgevers, moeten worden ontwikkeld, geëvalueerd en desgevallend structureel georganiseerd. Dat blijkt bijvoorbeeld uit het MEDA-initiatief dat werd ontwikkeld door ANAPEC, in Marokko, en dat de verbinding maakt tussen kandidaat-migranten en de situatie op de arbeidsmarkt in het gastland.

3.6. Zorgen voor betrouwbare informatie, in de landen van herkomst, over legale migratiemogelijkheden

Het ontbreken van betrouwbare informatie wordt gezien als een probleem dat steeds terugkeert. Migranten hebben geen duidelijke informatie over procedures, en decentrale diensten in de landen van bestemming (zoals ambassades) blijken niet altijd betrouwbare documentatie en hulp te bieden. De toegankelijkheid moet onder andere verbeteren op het vlak van de talen waarin de informatie verstrekt wordt en het type informatie. Dit kwam al naar boven bij het aanhalen van de administratieve problemen waarmee hoogopgeleide migranten worden geconfronteerd, maar hebben eigenlijk dus betrekking op alle migratietypes. Het opinieonderzoek bij economische migranten dat werd uitgevoerd als voorbereiding op de derde conferentie, leverde meer dan genoeg voorbeelden op. Potentiële verbeteringen hebben betrekking op de toegankelijkheid en de taal van de beschikbare informatie, vooral op internet.

3.7. Verzekeren van de grondrechten van migranten

Professor Marie-Claire Foblets (KULeuven) opperde het al tijdens de derde conferentie: de Conventie 45/158 van de Verenigde Naties over de rechten van migrantenwerknemers en hun gezinsleden kan een kostbaar instrument zijn om de rechten van arbeidsmigranten te waarborgen. Geen enkel land van bestemming heeft het geratificeerd, en België zou een sterk positief signaal uitsturen als het de mogelijkheid om over te gaan tot een ratificatie ernstig zou onderzoeken. Er werd eveneens verwezen naar een ander bestaand instrument: de Internationale Conventie van de IAO C143 over migraties in situaties van misbruik en over de bevordering van de gelijkheid van kansen en van behandeling van arbeidsmigranten. Professor Foblets legde uit welke implicaties de ratificatie van deze tekst zou hebben voor België, en pleitte ervoor om de stap te zetten zodat alle arbeidsmigranten meer juridische zekerheid krijgen.

3.8. Ontwikkelen van waarborgen inzake sociale rechten in het kader van tijdelijke en circulaire migratie

Een van de mogelijke paden om economische migratie te ontwikkelen ligt bij tijdelijke en circulaire migratie. Op het Belgische en Europese niveau pleitte het CNCD voor het ontwikkelen van mechanismen voor het overdragen van de sociale verworvenheden (vooral sociale bijdragen) van de arbeidsmigranten die terugkeren naar hun land.

3.9. Versterken van de ontwikkelingssamenwerking in de landen van herkomst

Migratie is rechtstreeks gekoppeld aan de levensstandaard in de landen van herkomst. Het zou dus goed zijn om deze te ondersteunen en te versterken, suggereerde bijvoorbeeld professor Lahlou. Dat kan via aangepaste herverdelingssystemen, systemen voor onderwijs, opleiding en sociale zekerheid in de landen van herkomst.

3.10. Ontwikkelen van dynamische partnerschappen met de landen van herkomst

Economische migratiemaatregelen kunnen ook op een bilaterale manier worden ontwikkeld. Tijdens de eerste conferentie gaf de heer Allué het voorbeeld van Spanje dat recent dynamische partnerschappen ontwikkelde met een aantal landen van West-Afrika. Dergelijke akkoorden die kunnen zorgen voor een directe band tussen de belangen van de landen van herkomst en die van de gastlanden, kunnen een beroep doen op specifieke financieringsregelingen van de Europese Unie.

Zoals al gezegd gaat het hier enkel over de elementen voor een multidimensioneel migratiebeleid die aan bod kwamen tijdens de drie conferenties. Tijdens de debatten werd er niet gesproken over tal van andere aspecten die ongetwijfeld ook meer aandacht verdienen en een plaats moeten krijgen in een samenhangend migratiebeleid: het asielbeleid, een terugkeerbeleid, een visumbeleid voor studenten enz.

4) Een multidimensioneel beleid vereist passende bestuursregels

a) Een beleid dat steunt op feiten

Om een beleid te kunnen ontwikkelen dat op feiten gebaseerd is, moet de situatie en het profiel van de migranten die momenteel in België verblijven uitgeklaard worden: dat vereist de organisatie van een statistische monitoring van migratietrajecten. De Canadese monitoring vormt een inspiratiebron voor het opvolgen van maatregelen: sedert 1980 zijn de migranten die zich in Canada vestigen het voorwerp van statistische opvolging, en de belangrijkste evoluties worden in perspectief geplaatst en vergeleken. De organisatie van zulk een databank voor de opvolging van migranten biedt de mogelijkheid om maatregelen te ontwikkelen die zo dicht mogelijk aansluiten bij de realiteit op het terrein. Bij ons bestaat er tot vandaag geen statistisch instrument om nieuwkomers te volgen bij hun traject (werk, integratie...). Dat zou nochtans een erg rijke gegevensbron zijn voor een samenhangend migratie- en integratiebeleid.

b) Een samenhangend beleid

Het is uiteraard niet de bedoeling om massaal elementen te gaan overnemen uit de Canadese maatregelen: de geschiedenis en de mentaliteit verschillen immers sterk van die van ons. Maar in de samenhang die ze zoeken tussen migratie, integratie en burgerschap zitten wel interessante argumenten voor goed bestuur.

In België vormt de benoeming van een minister die autonoom bevoegd is voor migratie een belangrijke vooruitgang, maar talrijke aspecten die van dichtbij of veraf te maken hebben met economische migranten

kunnen afhangen van andere sectoren en andere overheidsniveaus. Dat betekent dat er naast het migratiebeleid op zich een permanent overleg zou kunnen bestaan tussen de overheden die bevoegd zijn voor een specifiek aspect van migratie. Het thema van de economische migratie illustreert deze vaststelling erg goed, vanwege de verbanden met domeinen zoals werkgelegenheid, economie en ontwikkelingssamenwerking.

Zeggen dat een migratiebeleid een multidimensioneel beleid is, dat raakt aan de hierboven beschreven aspecten, en ook aan die aspecten die niet rechtstreeks afhangen van de minister voor Migratie (integratie, werk, economie, ontwikkelingssamenwerking...), impliceert een meer geïntegreerd bestuur. Zulk een beleid zou regelmatig moeten worden opgevolgd door een instelling die zich daar specifiek mee bezig houdt, zoals een interministeriële conferentie over migratie die, over de federale bevoegdheden en die van de gemeenschappen en de gewesten heen, de taak zou hebben om de verschillende aspecten van het migratiebeleid te coördineren:

- migratie
- werk
- maatschappelijke integratie
- ontwikkelingssamenwerking
- justitie
- onderwijs

DE DRIE CONFERENTIES

Conferentie van 7 maart 2008: Economische migratie en de herkomstlanden

Bij de eerste conferentie bleek dat er een consensus bestaat tussen de standpunten van de sociale partners. De sociaaleconomische wereld vraagt immers dat het migratiebeleid met de meeste hoogdringendheid op de politieke agenda wordt geplaatst.

Experts uit landen van bestemming zoals Spanje en Canada stelden de migratiemodellen uit hun land voor. Spanje legde sterk de nadruk op migratie via werk evenals op de regularisatie van vele illegale werknemers, die kan worden doorgevoerd op basis van de noden van de arbeidsmarkt, binnen het kader van een voorafgaand overleg tussen de sociale partners. Canada onderscheidt zich van zijn kant door het jaarlijks vastleggen van becijferde immigratiedoelstellingen. Het land legt de klemtoon op een 'duurzame migratie' en op integratie- en burgerschapsprogramma's. Sinds 1980 worden de migranten die het land opvangt, opgenomen in statistische 'opvolgsonderzoeken' en worden de belangrijkste evoluties in kaart gebracht.

De Belgische deelnemers aan het debat, die in een panel zaten dat bestond uit vertegenwoordigers van de vakbonds-, werkgevers- en ngo-wereld, vonden vele interessante elementen in deze twee modellen. Allemaal beklemtoonden ze het belang van een humane aanpak. Een van hen zei het als volgt: «Het gaat hier om mensen, en niet om voorwerpen of statistieken».

Zowel de vertegenwoordigers van de vakbonden als die van de werkgevers vinden het belangrijk om de inspanningen te concentreren op de toegang tot werk van personen van vreemde afkomst die al in België verblijven, en op een grotere arbeidsmobiliteit binnen de Belgische grenzen.

Tot slot bleek tijdens dit debat dat er een grote mate van convergentie was tussen de standpunten van de vakbonden, werkgevers en ngo's over het feit dat een economisch migratiebeleid zich niet enkel moet richten tot de hoogstgeschoolden, maar ook tot lagergeschoolde werknemers.

Parallel zegden alle sprekers dat ze ervan overtuigd waren dat er moet worden gewerkt aan een duurzame integratie, naar het model van Canada, en dat België waarschijnlijk nood heeft aan een goede monitoring, eveneens naar Canadees voorbeeld.

Jean-Louis DE BROUWER, Directeur Immigratie, Asiel en Grenzen, DG Justitie, Vrijheid en Veiligheid van de Europese Commissie

Economische migratie is een deel van een breder migratiebeleid, en kan niet in één instrument gevat worden. Een migratiebeleid moet volgens Jean-Louis De Brouwer gezien worden als een toolbox, met verschillende instrumenten. Waar we naar streven is volgens hem een multidimensioneel beleid.

Wie zijn de migranten waar de Commissie het over heeft als ze spreekt over een migratiebeleid? De Commissie richt zich in haar beleidsvoorstellen enkel tot mensen uit 'derde landen', dus niet tot inwoners van de EU, en niet tot etnische minderheden. Dit betekent dat Jean-Louis De Brouwer het vandaag niet zal hebben over een aantal zaken waarvan hij erkent dat ze toch cruciaal zijn met betrekking tot migratie, namelijk de opzegging van de overgangsmaatregelen voor de nieuwe lidstaten, en de integratie van 'allochtonen'.

Wat voor een migratiebeleid streeft de Commissie na voor Europa? Het 'globaal' karakter van zulk een migratiebeleid is cruciaal, waarbij al de verschillende aspecten tegelijk moeten behandeld worden: legale migratie, integratie, asiel, de strijd tegen illegale migratie, en het opzetten van partnerschappen met landen van herkomst. Het ontwikkelen van een systeem voor blue cards, dat erg veel media-aandacht krijgt, is maar één van de maatregelen.

Eén ding is zeker voor de Commissie, en dat is dat migratie en integratie tesamen moeten aangepakt. De heer de Brouwer was duidelijk: "U nodigt toch niemand bij u thuis uit als u niet weet of u hen wel zal kunnen logeren en eten aan zal kunnen bieden? Als u hen niet kan logeren en geen eten kan geven, dan nodigt u hen niet uit."

Legale migratie en de strijd tegen illegale migratie gaan hand in hand. Eén van de redenen waarom het heel belangrijk is om een strijd te voeren tegen illegale migratie, is volgens Jean-Louis De Brouwer om de publieke opinie gerust te stellen.

De vraag omtrent regularisatie is ook heel belangrijk, en zal vroeg of laat op Europees niveau besproken worden. Regularisatie is een symptoom van een mislukt migratiebeleid, en dus kan het voeren van een degelijk migratiebeleid voorkomen dat men moet regulariseren. Een combinatie van grenscontrole, hervorming van de asielprocedure zodat die sneller gaat, en het instellen van een systeem van legale migratie, zal er volgens Jean-Louis De Brouwer voor zorgen dat de druk op het regularisatie debat zal verminderen.

Hij stelt dat we moeten nadenken over het belang van het openen van legale migratiekanalen, zodat bepaalde behoeften van onze economie op een andere manier bevredigd kunnen worden dan met illegale arbeid, die zich vaak in onmenselijke omstandigheden voltrekt.

De toegang van asielzoekers tot de arbeidsmarkt is voor de Commissie ook een belangrijk thema en is dringend te regelen, en zal een impact hebben op het economisch migratiebeleid.

Verder ziet de Commissie het uitwerken van partnerschappen met derde landen als een absolute noodzaak.

Hetgeen daar ook in kadert zijn de inspanningen die nodig zijn om 'brain-drain' te voorkomen, hoewel Jean-Louis de Brouwer stelt niet te geloven dat het echt mogelijk is om dat volledig tegen te gaan.

De heer De Brouwer stelt de vraag of Europa echt behoefte heeft aan migratie . Onze samenleving veroudert, en er zullen dus minder werkkrachten zijn om meer mensen te onderhouden. Een verouderende samenleving brengt een grotere vraag aan werkkrachten met zich mee in sectoren die niet delokaliseerbaar zijn. Toch onderlijnt de Brouwer dat dit alles niet als logisch gevolg heeft dat je naar migratie moet grijpen om dat op te lossen. Om migranten in te schakelen om aan deze uitdagingen tegemoet te komen, blijft nog altijd een politieke beslissing.

Het is echter wel zo dat mensen sowieso migreren. Zelfs als de rijkdom in de wereld enorm zou toenemen, zou die nog steeds ongelijk verspreid blijven. Migrantten zullen dus blijven bestaan, mensen zullen blijven zoeken naar een manier om hun positie te verbeteren. Om die reden is het onmogelijk om geen migratiebeleid te hebben. Het is volgens Jean-Louis De Brouwer een vreselijk slecht signaal naar de publieke opinie om gewoon niet bezig te zijn met deze problematiek.

Tenslotte wijst hij er op dat een multidimensionele politiek ook een aangepaste vorm van governance vereist. Er moet een horizontale samenwerking zijn (tussen beleidsdomeinen zoals ontwikkeling, tewerkstelling, educatie, gezondheid, economische en financiële politiek), en ook een verticale duidelijke afbakening van de taken en bevoegdheden (tussen het Europees niveau en de lidstaten, en binnen de lidstaten).

Louise VAN WINKLE, verantwoordelijke overheidsdiensten, sectie migratie, ambassade van Canada in Parijs

Canada, vertelt mevrouw van Winkle, pakt integratie, immigratie en burgerschap op een geïntegreerde manier aan. Canada bestaat sinds 1867 en nauwelijks twee jaar later was de eerste migratiewet al een feit. De migratiekwestie is zelfs een deel van de identiteit van het land, en de publieke opinie staat er positief tegenover.

Hoe verloopt het proces? De immigratie en de selectie van migrantten worden gevolgd door een integratieproces en controle daarop, en monden normaal uit in het staatsburgerschap, dat het doel is voor iedereen. Het gaat om een domein dat voortdurend evolueert, en dat wordt verfijnd via permanent onderzoek.

Wat verwacht Canada van de immigratie? Het land verwacht sociaaleconomische en culturele voordelen. Er zijn ook andere factoren zoals humanitaire verplichtingen en de noodzaak om Canada te beschermen.

Institutioneel kader

Er bestaat een immigratiewet die het juridisch kader bepaalt. Vroeger werd migratie vooral gekoppeld aan de landbouw, later aan arbeid. Vandaag bestaat er een 'Ministère de la citoyenneté et de l'immigration', wat veelzeggend is. Daarbij moet worden opgemerkt dat het ministerie van veiligheid en economie eraan toegevoegd is.

Het gaat om een bevoegdheid die de federale overheid deelt met de provincies en de territoria. In Quebec is de verantwoordelijkheid voor de selectie van de economische migranten overgedragen aan de Provincie.

Canada is een land van immigranten: jaarlijks komen er 240.000 nieuwe migranten bij op een totaal van 33 miljoen inwoners. We stellen vast dat 20 % van de bevolking geboren is in het buitenland.

Er zijn geen quota's, maar doelstellingen: de redenering luidt dat Canada geen mensen uitnodigt die het niet correct kan verwelkomen. Ieder persoon heeft specifieke noden (school, huisvesting...). In 2008 bedraagt de doelstelling 260.000 personen. De laatste jaren is het percentage stabiel; 60 % (inclusief echtgenotes/n en kinderen) van de immigranten behoren tot de 'economische' categorie.

Profiel van migranten

Hoe selecteert men economische migranten? Volgens hun potentieel om een baan te vinden: is het voor hen en voor ons een goed idee dat ze komen? Het hangt ook af van het aantal aanvragen, en van de beschikbare middelen om ze te verwerken. In het buitenland bestaan er 83 kantoren om deze kwesties te regelen. Twintig jaar geleden kwamen de migranten vooral uit Europa, maar dat is vandaag niet meer het geval. Canada heeft geen koloniaal verleden, en bijgevolg komen de mensen uit alle delen van de wereld; dat draagt bij tot de aanvaarding van de migratie in de publieke opinie, want er is geen verband tussen de migranten en een bepaald profiel-type, het is een mengeling.

De wet definieert drie grote categorieën van migranten: vluchtelingen en personen die bescherming nodig hebben, begunstigen van gezinshereniging en economische migranten.

Wat de vluchtelingen betreft, wordt ongeveer de helft van hen toegelaten vanuit het buitenland, en de andere helft wordt ter plaatse ontvangen. Wat de gezinshereniging betreft, preciseren we dat het gaat om partners, dat wil zeggen niet alleen gehuwden, maar ook mensen die al een jaar samenwonen en van hetzelfde geslacht zijn, evenals kinderen van minder dan 21 jaar. Voor deze personen is er geen minimuminkomen vereist. Als men voorgelacht wil laten overkomen, ligt dat anders.

Betreffende de economische migratie: aan de ene kant komen er 100.000 tijdelijke werknemers naar Canada. Bij de permanente werknemers, die na drie jaar het recht hebben om het Canadees staatsburgerschap aan te vragen, bestaan er verscheidene groepen: gekwalificeerde werknemers, zakenmensen en kandidaten die geselecteerd zijn door de provincies. Er bestaat een puntensysteem dat van toepassing is op gekwalificeerde werknemers op het federale niveau. Op die manier wil Canada rekening houden met objectieve factoren die ons een idee geven van de capaciteit van deze personen om zich met succes in Canada te vestigen. Wat zijn deze factoren? Taalvaardigheid, een zeker opleidingsniveau, een bepaalde mate van flexibiliteit, het aantal jaren ervaring, de leeftijd, of iemand al dan niet een baan heeft in Canada, als men er een ouder heeft. Men moet 67 punten halen. Zij die goed Engels en Frans spreken en een goed opleidingsniveau hebben, kunnen zich gemakkelijk kwalificeren. Ze moeten minstens een jaar ervaring hebben. Daarnaast zijn er de provincies: zij kunnen werknemers selecteren die zich kwalificeren volgens hun eigen normen (Quebec mikt bv. sterk op de economische migratie).

Traject en integratie

Integratie heeft verschillende facetten: voorlichtingssessies in het buitenland als voorbereiding voor de mensen, taalcursussen in Canada, programma's rond opvang en multiculturalisme die mensen niet willen

aanzetten om hun cultuur overboord te gooien, maar eerder om hem te beleven en tegelijk die van Canada te integreren. Na drie jaar kan men een aanvraag voor staatsburgerschap indienen. Dit alles verloopt in partnerschap met de provincies, de privésector en de verenigingswereld. Jaarlijks wordt daarvoor een budget ingezet van 230.000.000 dollar. Meer dan 85 % van de immigranten wordt Canadees staatsburger. Het gaat niet om een automatisch proces; je moet in Canada wonen, in staat zijn om te communiceren in het Engels en het Frans, en er is ook een test over de kennis van de instellingen.

Besluit

Mevrouw van Winkle beklemtoonde tot besluit dat het gaat om een model dat vatbaar is voor herziening, vooral dankzij het permanent onderzoek (bv. migranten op de arbeidsmarkt, tot wie richten ze zich enz.). Migrant worden permanent bevroegd. De toegang tot een baan is een belangrijk opvolgingscriterium: hoe langer mensen daar zijn, hoe beter ze zich integreren op de arbeidsmarkt.

Toch is niet alles rooskleurig: een groot deel van de zichtbare minderheden vinden dat ze niet goed behandeld worden. Het gaat vooral om taalbarrières. Bijgevolg worden de taalcursussen steeds gespecialiseerder, en dat criterium krijgt steeds meer gewicht. De uitdaging van de toekomst ligt in de erkenning van buitenlandse diploma's. Er is ook een onevenwichtige concentratie van migranten: de helft gaat naar de provincie Ontario, 40% alleen al in de stad Toronto. Terwijl de noden zich vaak elders situeren. En tot slot bestaat er, wat discriminatie betreft, een wet over het multiculturalisme en gelijkheid inzake werk.

Ángel ALLUE, raadgever, permanente vertegenwoordiging van Spanje bij de Europese Unie

De heer Allué stelden dat immigratie centraal stond in de recente verkiezingscampagne, en dat er veel kritiek was op het open beleid van de regering. In Spanje is het een erg belangrijk discussiepunt.

Immigratie maakt integraal deel uit van Spanje; op tien jaar tijd is het aantal vreemdelingen vermenigvuldigd met acht. Dat is een nieuw fenomeen, want Spanje was eerder een land van emigranten, niet van immigranten. Sinds 2000 heeft dat de sociale modellen ingrijpend gewijzigd: van 2000 tot 2007 zijn er 4,8 miljoen personen in Spanje komen wonen. Sinds 1994 is er een constante groei en zijn er banen. In de voorbije twee jaar werden er twee miljoen jobs gecreëerd, waarvan de helft werd ingenomen door migranten. Een groot deel van hen kwam uit Europa. Spanje handhaaft een overgangperiode tegenover Roemenen en Bulgaren.

Spanje kent een aanzienlijke economische groei die voortvloeit uit het werk van de immigranten. Het land had ook een erg laag geboortecijfer, en veel gepensioneerden; door de migranten kon de economie heropleven en kon de sociale zekerheid uit de rode cijfers worden gehaald. Migrant werken, betalen bijdragen en sparen.

In 2004 overwoog de Spaanse regering een regularisatieproces voor illegale arbeidsmigrant. Ze stelde immers vast dat er in het land 700.000 illegale arbeidsmigrant aan de slag waren, terwijl de werkgevers nood hadden aan legale werknemers. Ofwel aanvaardde de overheid dit zwartwerk, ofwel zocht ze een economische oplossing die aantoonde dat er plaats was voor werkende buitenlanders. De regering zocht

dus naar een politieke en economische legalisering. Deze regularisatie is erg specifiek en berust op twee principes: aan de ene kant een soort interprofessioneel akkoord, waardoor alles kon worden geregeld via een overleg tussen vakbonden en werkgevers; aan de andere kant een koppeling aan een arbeidscontract, zodat de illegale arbeidsmigrant geregulariseerd kan worden.

De operatie kon 580.000 personen uit de zwarte markt halen: vandaag hebben ze alle rechten, betalen ze belastingen en zorgen ze voor een positief saldo in de sociale zekerheid.

De meeste geregulariseerde personen zijn afkomstig uit Latijns-Amerikaanse landen, Oost-Europa en Marokko. Spanje steunde trouwens de initiatieven van de Commissie om de contacten tussen de lidstaten over deze kwestie te verbeteren.

Wat het migratiebeleid betreft, gaf Jean-Louis De Brouwer al uitleg bij de principes van het immigratiebeleid. Het beleid sluit erg nauw aan bij de maatregelen van de lidstaten en het is de Commissie die de staten aanspoort om zich aan te sluiten bij een gemeenschappelijk beleid. De Europese Commissie hielp Spanje bij de grenscontroles en nam de initiatieven die nodig waren. Zo kon Spanje een migratiebeleid uitwerken dat erg goed aansluit bij het proces van de Gemeenschap. Het juridisch kader van het huidige Verdrag biedt volgens de heer Allué niet veel hulp bij migratiekwesties vanwege de unanimiteitsregel.

De uitwerking van een globaal migratiebeleid is gestoeld op de vaststelling dat het grootste deel van de migratie naar Spanje economisch van aard is. Een arbeidscontract is een fundamenteel element in het Spaanse integratiebeleid. Een legaal arbeidscontract dat hoort bij de integratie, dat ook verplichtingen meebrengt. Parallel moet er een beleid worden gevoerd tegen illegale migratie om de rechten van de huidige en verwachte legale immigranten te waarborgen. Het terugkeerbeleid van Spanje bestaat sinds 2004 en werkt snel dankzij de samenwerking met derde landen. Het sociaal overleg is fundamenteel; het is belangrijk dat alle veranderingen in de wetgeving betreffende arbeid en migratie kunnen steunen op de instemming van de sociale partners.

Tot slot herinnerde de heer Allué eraan dat de samenwerking met het land van herkomst eveneens een belangrijke dimensie vormt. Nooit voordien onderhield Spanje betrekkingen met de landen van West-Afrika. Nu reist de Spaanse minister van Werk 15 keer naar Afrika voor het opzetten van bilaterale projecten om illegale migratie te voorkomen. Spanje steunt dergelijke projecten met geld voor het Europese beleid van de Commissie. Want zonder de steun van verschillende Europese instanties, stelt de heer Allué dat ze geen stabiel beleid zouden kunnen voeren in dit domein.

Arbeid is het belangrijkste instrument voor de integratie in Spanje. Anderzijds is integratie voor dit land ook een zaak van wederzijds belang: de immigrant moet weten wat de waarden zijn in het land waar hij aankomt, maar de gastlanden moeten respect hebben voor de cultuur van de immigranten.

Paneldebat

Chris SERROYEN, Hoofd Studiedienst, ACV

Het ACV heeft al in 2001 aangegeven open te staan voor een debat over (meer) economische migratie, onder voorwaarden. Wat wel van het grootste belang is voor het ACV, is dat er sprake is van een gefaseerde aanpak. Een concentrische aanpak is belangrijk, waarbij eerst alle kansen moeten gegeven worden aan de hier aanwezige werklozen, autochtonen en allochtonen, mensen met en mensen zonder papieren. Chris Serroyen stelt in duidelijke taal dat het antidiscriminatiebeleid niet afdoende werkt. Door al te snel toe te geven aan de vraag van werkgevers naar nieuwe economische migranten geeft men hen veel te snel ruimte, en worden ze niet voldoende verplicht om de aanwezige allochtonen zonder discriminatie te benaderen.

In een tweede instantie stelt het ACV dat de mobiliteit binnen België bevorderd moet worden, en ten derde moet er gekeken worden naar de enorme reserve aan illegaal tewerkgestelde migranten in België. Die moeten volgens Chris Serroyen – bovenop een warm beleid inzake humanitaire regularisatie - geregulariseerd worden op basis van een duurzaam werkaanbod, hetgeen veel belangrijker is dan een overhaast debat over nieuwe arbeidsmigratie.

Tenslotte wijst de heer Serroyen erop dat er volwaardig vrij verkeer moet zijn binnen de EU voor alle Europeanen, dus ook voor de langdurig ingezetene allochtonen die niet noodzakelijk Europees burger zijn. Daarnaast is het ACV vragende partij om de overgangsmatregelen zo snel mogelijk op te heffen. Er moet dan wel eerst aan alle vier voorwaarden die werden afgesproken, ook inzake de hoofdelijke aansprakelijkheid, worden voldaan.

Pas dan kan er sprake zijn van een debat over nieuwe economische migratie. Chris Serroyen wijst erop dat we debat zullen moeten voeren omwille van de vergrijzing, omwille van de krapte op de arbeidsmarkt en dergelijke meer. Dit debat mag echter niet alleen gaan over hooggeschoolden: momenteel lijkt het er volgens Chris Serroyen op dat we een heel soepel beleid hebben voor de toelating van nieuwe hooggeschoolden, en we er dus van uit gaan dat er voor hooggeschoolden geen integratieprobleem is, en voor laaggeschoolden wel. Dit is volgens hem een bijzonder bevooroordeelde kijk op laaggeschoolden.

Jean-François MACOURS, Juridisch adviseur, Sociale Studiedienst ABVV

Voor de heer Macours zou het verstandig zijn dat een regularisatie in België, net als in Spanje, zou kunnen steunen op een consensus tussen de sociale partners. Het ABVV staat vrijwel op dezelfde lijn als het ACV.

De erg utilitaristische visie van het debat is storend: we hebben iemand nodig, we vinden niet direct de goede persoon, we halen iemand naar hier en vervolgens laten we hem weer vallen als we hem niet meer nodig hebben. In een dergelijk debat moet men ook rekening houden met de humanitaire aspecten.

De term 'krapte' is volgens Jean-François Macours vaag en polemisch. Het kan betekenen dat het niet mogelijk is om iemand met een bepaalde competentie te vinden, maar het kan ook betekenen dat er iets

schort aan de opleiding, de mobiliteit, of aan de vereiste kwalificaties voor een bepaalde baan. Economische migratie is dus niet noodzakelijk het meest juiste antwoord.

Bjorn CUYT, Arbeidsmarktadviseur, Studiedienst UNIZO

Voor UNIZO is er een verschil tussen wat we nodig hebben op korte termijn en op lange termijn. De krapte die momenteel op de arbeidsmarkt bestaat, moet op korte termijn opgelost worden. Er zijn volgens Bjorn Cuyt drie bronnen waar uit geput moet worden. Ten eerste zijn er de allochtonen, en UNIZO ziet het als haar taak om de werkgevers aan te sporen om beter te presteren wat betreft de aanwerving van allochtonen. Ten tweede moet de interregionale mobiliteit bevorderd worden. En ten derde vormen de clandestienen die in België aanwezig zijn inderdaad een enorm potentieel van werkkrachten.

Op lange termijn moet het debat rond vernieuwde economische migratie met open vizier benaderd worden. Voor UNIZO gaat migratie over meer dan enkel hooggeschoolden, het moet zeker ook gelden voor laaggeschoolden.

Economische migratie is geen éénrichtingsverkeer : Bjorn Cuyt haalt aan dat men ook tijdelijk naar hier moet kunnen komen, en de financiële 'buffer' die men hier heeft opgebouwd mee terug moet kunnen nemen. Hiervoor moet volgens hem de administratie rond arbeidskaarten serieus vereenvoudigd worden, die is momenteel namelijk heel complex.

Sonja KOHNENMERGEN, eerste adviseur, sociaal departement VBO

Mevrouw Kohnenmergen brengt in herinnering dat het Verbond van Belgische Ondernemingen (VBO) voorstander is van een soepele economische migratie om te voldoen aan evidente tekorten op de arbeidsmarkt, en het gaat daarbij zowel over hooggekwalificeerden als over lagergekwalificeerden. De demografische evolutie en de vergrijzing van de bevolking vormen een uitdaging waarmee de Europese landen vandaag geconfronteerd worden. Maar aangezien dat nog moeilijker zal worden in de komende decennia is deze evolutie naar economische migratie noodzakelijk. Het zal zeker niet leiden tot een bijkomende toestroom van arbeidsmigranten (wat de hooggekwalificeerden betreft, weet men immers heel goed dat het maar om enkele duizenden gaat).

De overgangsmaatregelen inzake het vrij verkeer van werknemers uit de nieuwe lidstaten van de EU zijn niet gerechtvaardigd, het VBO is duidelijk voorstander van een onmiddellijke opheffing van deze maatregelen. Een recent rapport van de Europese Commissie laat zien wat de positieve weerslag daarvan is op de economie en de werkgelegenheid.

Maatregelen ter bestrijding van de werkloosheid blijven belangrijk, bijvoorbeeld het activeringsbeleid, dit wil zeggen de opleiding en erg vroegtijdige begeleiding van alle werkzoekenden. Ook discriminatiebestrijding blijft essentieel, evenals de bestrijding van zwartwerk. Partners van derde landen, tot slot, zijn vooral belangrijk in het kader van een terugkeerbeleid.

Benoît VAN DER MEERSCHEN, Algemeen secretaris CNC

De heer van der Meerschen onderstreept het erg utilitaristische karakter van deze problematiek waarover de deelnemers aan dit debat erg discreet blijven. Hij vraagt zich dan ook af waar de vertegenwoordigers van de landen van het Zuiden zijn, nochtans de belangrijkste betrokkenen. Want uiteindelijk, over wie heeft men het eigenlijk? Over mensen, en niet over instrumenten.

Al te lang, vindt de heer van der Meerschen, heeft de samenleving migratiefenomenen genegeerd en het gehouden bij voornamelijk repressieve antwoorden. De economische migratie lijkt deze logica te doorbreken, maar dat wachten we best nog wat af. Om te vermijden dat het louter zou gaan om het zoeken naar goedkope arbeidskrachten, onthouden we volgens hem drie zaken: ten eerste mogen we de situatie van duizenden mensen zonder papieren niet voor ons uit blijven schuiven terwijl we tegelijk werknemers laten overkomen uit andere landen. We moeten krachtig ingaan tegen de uitbuiting van illegalen en het zwartwerk vooraleer we gaan overwegen om andere maatregelen toe te passen. Ten tweede moeten we ook het fenomeen van de braindrain voorkomen. Het dient tot niets om geld en energie te spenderen aan de ontwikkeling van de landen in het Zuiden als we hen tegelijkertijd beroven van hun belangrijkste menselijke hulpbronnen. Tot slot, aldus nog de heer van der Meerschen, zou België moeten vermijden om mensen als 'instrumenten' te gebruiken, en hierin het goede voorbeeld geven. Daarom zou België onverwijld moeten overgaan tot de ratificatie van de Conventie over de rechten van arbeidsmigranten en hun gezinsleden.

Ruth STOKX, Directeur, Vlaams Minderhedencentrum

Het idee van een multidimensioneel beleid zoals dat eerder werd aangekaart is voor het Vlaams Minderhedencentrum van het grootste belang. Ruth Stokx wijst erop dat er in België ook een betere samenwerking zou moeten zijn tussen het federale niveau dat bevoegd is voor migratie en het gemeenschapsniveau dat bevoegd is voor integratie. Ze komt dan ook vanzelf uit bij de vraag die al heel lang gesteld wordt, ook door het Vlaams Minderhedencentrum, naar een coördinerende Federale minister. Dat blijft volgens haar een belangrijke vraag voor het migratiebeleid.

Mevrouw Stokx wijst erop dat arbeidsmigratie in België geen deel is van het migratiebeleid, het wordt erg stiefmoederlijk behandeld. Ze is het er ook volledig mee eens dat arbeidsmigratie over meer moet gaan dan enkel hooggeschoolden.

Het idee van samenwerking met landen van herkomst is voor het Minderhedencentrum ook heel belangrijk. Moet België inderdaad niet meer investeren in partnerschappen met landen waar veel migranten vandaan komen ?

De hoofdbedoeling van het circulaire migratie-concept is volgens Ruth Stokx dat men wil vermijden dat grote groepen mensen zich hier permanent vestigen. Ze wijst erop dat we daar echter nog lang niet zijn, maar dat ze integendeel heel vaak vast moet stellen dat pas als mensen helemaal gerust zijn met hun verblijfsvergunning, ze naar hun land willen terugkeren. Over hoe we circulaire migratie kunnen vormgeven moet volgens Mevrouw Stokx dus nog serieus worden nagedacht.

Tenslotte sluit Ruth Stokx zich aan bij wat gezegd werd over het belang van de strijd tegen zwartwerk. Dit moet volgens haar echter wel gebeuren met respect voor de kwetsbare positie van migranten. Een heel belangrijke stap daarbij is dat arbeidsinspectie losgekoppeld wordt van de verblijfscontrole.

Enkele elementen uit het paneldebat

- Chris Serroyen van het ACV wijst erop dat wat we ook doen om meer kanalen voor economische migratie te regelen, de **andere migratiestromen** niet zullen wegvallen. Het is verklaarbaar dat wij in ons denken vertrekken vanuit onze noden hier, maar we mogen volgens de heer Serroyen niet vergeten dat migratie om humanitaire redenen altijd zal blijven bestaan. We hebben dan ook de plicht om die mensen hier op te vangen.
- Tegelijkertijd is het belangrijk dat we preventief werken, en in dialoog met de landen van herkomst doen wat we kunnen om hun ontwikkeling te stimuleren. Het concept van '**partnerships**' waar de Europese Commissie momenteel aan werkt vindt Chris Serroyen zeer interessant. In een dialoog met de herkomstlanden moeten ook zeker en vast het middenveld, en dus de sociale partners betrokken worden.
- De heer Serroyen roept ook op om waakzaam te zijn wat betreft '**circulaire migratie**', en wordt daarin bijgevallen door Sonja Kohnenmergen van het VBO. Mensen komen volgens de heer Serroyen en Mevrouw Kohnenmergen naar hier in een perspectief van duurzame migratie. Verhoogde mobiliteit tussen het land van herkomst en België moet een optie zijn, en niet een alternatief. Het perspectief op duurzame migratie is trouwens essentieel voor duurzame integratie.
- Jean-François Macours van het ABVV stelt dat het toch heel belangrijk is dat migranten voldoende mogelijkheid hebben om **contact en eventueel uitwisseling** te onderhouden met hun land van herkomst. Dit is bijvoorbeeld erg relevant voor bepaalde hooggeschoolde beroepen zoals dokters en ingenieurs: door een blijvend contact kunnen de negatieve effecten van brain-drain misschien enigszins getemperd worden. Hij voegt er aan toe dat dit waarschijnlijk gemakkelijker gezegd is dan geregeld.
- Benoît van der Meerschen van het CNCV wijst op het gevaar voor **instrumentalisering** van ontwikkelingshulp. Het kan toch niet de bedoeling zijn dat we, zoals in Denemarken, enkel hulp geven aan landen waarnaar we vreemdelingen kunnen uitwijzen? Hij stelt zich ook vragen bij het idee dat meer ontwikkelingshulp migratie zou kunnen beperken of zelfs voorkomen: mensen hebben altijd gemigreerd en zullen dat ook altijd doen. Het idee van 'preventie' is dan ook niet gepast. Bovendien heeft iedereen het recht om te migreren.
- Het ACV vindt uit het Spaanse model vooral aantrekkelijk dat het naast het spoor van de humanitaire regularisatie ook een spoor opent van mensen zonder papieren die **geregulariseerd** worden in functie van concrete werkaanbiedingen. Chris Serroyen uit wel zijn twijfels over of de werkgevers er dan ook effectief aan zouden meewerken, want het blijft aantrekkelijker om iemand aan een laag loon zonder enige bescherming te werk te stellen dan aan een volwaardig loon. Hoewel de werkgeversorganisaties vandaag rond de tafel een

duidelijke positie innemen tégen zwartwerk, hoopt het ACV dat ze van de werkgevers zelf hetzelfde kunnen verwachten.

- Ook Bjorn Cuyt van UNIZO bevestigt dat de regularisatie zoals die plaats vond in Spanje een goede oplossing is om een scheefgegroeide situatie recht te trekken.
- Bjorn Cuyt en Chris Serroyen vinden elkaar in het feit dat er voor zowel UNIZO als het ACV veel werk te doen is naar de **leden** toe. Niet alle werknemers zijn even tolerant ten opzichte van mensen op de werkvloer met een andere huidskleur, een andere religie. Dit is enigszins te vergelijken met de uitdaging waar werkgeversorganisaties voor staan, die soms andere standpunten verkondigen dan de werkgevers zelf. Bjorn Cuyt suggereert dat ze daar eigenlijk in dezelfde situatie zitten, en dus eigenlijk partners zijn om daar samen aan te werken.
- Bjorn Cuyt vindt verder dat er uit Canada inspiratie kan gehaald worden wat betreft de spanning tussen enerzijds het uitzetten van een **Europees beleid** en anderzijds het garanderen van de soevereiniteit van de lidstaten. In Canada legt men enerzijds criteria en een systeem vast dat geldt voor heel Canada. Tegelijkertijd geeft men de provincies en territorieën kans om eigen criteria, een eigen systeem er nog bovenop te leggen. Hij trekt de lijn naar wat de EU zou kunnen doen: leg een eigen beleid vast dat geldt voor gans Europa, en laat lidstaten toe om hun eigen accenten te leggen.
- Een ander element uit het Canadese verhaal dat Bjorn Cuyt interessant vindt, is het feit dat men mensen concrete **perspectieven** biedt. Men zet een duidelijk traject op om mensen welkom te heten, en om ze verder te gaan begeleiden, hetgeen uiteindelijk uitmondt in staatsburgerschap.
- UNIZO vindt de fixatie op **quota** beperkend. Quota en streefcijfers mogen geen doelen op zich worden. Er zijn evengoed werkgevers die 80% van hun werknemers van vreemde origine tewerkstellen. VOB valt hem bij.
- Het ACV is in dit stadium geen vragende partij voor opgelegde quota's. Wat zij vragen is dat minstens elke werkgever doet wat intussen een aantal overheidsbedrijven doen: zichzelf een minimaal **streefcijfer** opstellen wat betreft het aantal allochtonen dat ze willen aantrekken, met een adequate opvolging nadien.
- Een humaan migratiebeleid is ook waar het Vlaams minderhedencentrum voor staat. Op dit moment zijn we volgens Mevrouw Stokx erg in een **beheersingsbeleid** terechtgekomen, terwijl we toch goed moeten opletten dat het recht dat mensen hebben om zich bij hun gezin te voegen of om te vluchten van een politieke situatie beschermd blijft.
- Verscheidene panelleden wijzen er op dat de **consensus** tussen vakbonden en werkgevers eigenlijk al tamelijk substantieel is. Men is het inderdaad over een groot aantal punten al eens. Zowel de vertegenwoordigers van het ACV, het ABVV, UNIZO, en CNCD wijzen erop dat het hoog tijd is voor politieke moed, en dat men zich niet mag laten afschrikken door de publieke opinie.
- Dat er **weerstand** bestaat tegen allochtonen, dat is een realiteit. Het opboksen tegen die weerstand is een gedeelde verantwoordelijkheid van politici en van sociale partners én zeker van media en

andere opiniemakers. Chris Serroyen van het ACV wijst erop dat dit ook een zeer inspirerend element uit het Canadese verhaal was voor hem: dat de diversiteit gezien en gepromoot wordt als een verrijking van de samenleving.

- Bjorn Cuyt van UNIZO is het hiermee eens: volgens hem is er een consensus tussen werkgevers en werknemers over bijvoorbeeld regularisatie, maar is het nu nog wachten op politieke moed.

Conferentie van 13 juni 2008: Is een win-win benadering mogelijk?

De tweede conferentie concentreerde zich meer specifiek op de landen van herkomst. Moeten ze bang zijn voor een braindrain? Is het mogelijk om maatregelen van het land van herkomst af te stemmen op die van het land van bestemming? Vertegenwoordigers van de EU, van enkele landen van herkomst (Marokko en Polen) evenals van de promotoren van concrete projecten wisselden van gedachten over de impact van de economische migratie op de landen van herkomst.

De Europese Commissie herinnerde eraan dat Europa vergrijsd en dat migratie om demografische redenen een noodzakelijk proces is. Meer zorgwekkend: Europa is niet de eerste keuze van hooggekwalificeerde migranten; zij verkiezen Canada of de USA. De Commissie gaf ook aan dat ze aanstuurt op mobiliteitspartnerschappen, vertrekkende van de belangen van beide partijen. De Europese Commissie maakt voor de komende jaren een budget vrij van 400 miljoen euro voor dergelijke migratieprojecten.

De directeur van het departement migratie van het Poolse ministerie van werk gaf aan dat bijna twee miljoen Polen jaarlijks verscheidene maanden in een vreemd land verbleven en dat 1.100.000 van hen vertrokken zijn na 1 mei 2004, de dag dat Polen toetrad tot de EU. Dit fenomeen begint ernstige demografische gevolgen te hebben in Polen. Dat houdt in dat Polen geleidelijk aan een andere rol gaat spelen in de internationale migratie en in plaats van een emigratieland steeds meer een bestemmings- of een transitland wordt.

Een professor van de universiteit van Rabat (Marokko) kwam spreken over de impact van de migratie op de Marokkaanse samenleving en economie. Terwijl migranten vroeger werden gerekruteerd op basis van hun bekwaamheid om handenarbeid te verrichten, hebben de mensen die vandaag migreren een hoog opleidingsniveau, en voor hen is Europa niet langer de eerste keuze. Als het gaat over de directe gevolgen voor een land als Marokko, kan bijvoorbeeld worden verwezen naar de financiële transfers. Als we deze cijfers vergelijken met die van de Europese landen dan zien we dat Frankrijk, Duitsland en Spanje veel meer ontvangen van arbeidsmigranten dan de klassieke emigratielanden. Dat maakt duidelijk dat het aandeel van de transfers in de economie van alle landen aanzienlijk is.

Er werden ook een aantal praktische voorbeelden voorgesteld. Zo werkt het CIRE rond de positieve impact van economische migratie op de ontwikkeling van de landen van herkomst. Het CIRE beklemtoont dat het noodzakelijk is om de immigratiemaatregelen van de landen van bestemming af te stemmen op de emigratiemaatregelen. Een vertegenwoordiger van een Consortium van instanties voor arbeidsbemiddeling in België, Frankrijk, Spanje en Marokko kwam uitleggen hoe het Consortium zich inspant om bij de Marokkaanse werkgelegenheidsdiensten structuren te installeren die geschikt zijn om de legale migratie te beheren (vooral verwerking van werkaanbiedingen uit het buitenland). Tot slot stelde het ACV een project voor dat zich richt tot Poolse werknemers in de sectoren van het bouwbedrijf en de industrie. Het wil de Poolse werknemers in hun eigen taal helpen om toegang te krijgen tot informatie over hun rechten en over rekruteringsmogelijkheden.

Peter BOSCH, Hoofd van de Eenheid Immigratie en Asiel, DG Justitie, Vrijheid en Veiligheid van de Europese Commissie

De heer Bosch legde uit dat Europa van een netto emigratiezone in een netto immigratiezone veranderd is. In recente jaren zijn meer dan 2 miljoen migranten de EU binnengekomen. Schattingen geven aan dat tot 2050 bijna 50 miljoen mensen de arbeidsmarkt zullen verlaten, het aantal 65-plussers zal verdubbelen. De 'dependency-ratio' zal van 1:2 evolueren naar 1:4; hetgeen een serieuze impact zal hebben op onze pensioensystemen, op de sociale zekerheid, en op de gezondheidszorg. Deze systemen zijn volgens de heer Bosch eenvoudigweg niet mogelijk zonder binnenkomende migratie, zowel vanuit een personeels- als een financieel perspectief.

Uiteraard moet de EU de Lissabon agenda promoten: de tewerkstelling moet omhoog, ook van vrouwen, de productiviteit, enzovoort. Maar al deze maatregelen zullen volgens Peter Bosch niet voldoende zijn. Hij voegt er immers aan toe dat interne mobiliteit (in de EU) niet de verhoopte bijdrage oplevert: slechts 2% van de werkende bevolking in Europa verplaatst zich en dat is veel minder dan in bijvoorbeeld de VS.

De heer Bosch vindt het een interessante vaststelling dat bijvoorbeeld de meeste hooggeschoolde mensen uit Azië liever naar de VS of Canada gaan. Mensen kiezen niet in de eerste plaats voor Europa. Als je ziet welke vaardigheden en talenten andere geïndustrialiseerde landen buiten Europa aantrekken, kunnen we volgens Bosch alleen maar concluderen dat zij het veel beter doen dan Europa. Zo werven landen als India en China mensen aan die momenteel aan de slag zijn in de VS en in Europa. Tegelijk beslissen veel Europeanen om Europa te verlaten. Eigenlijk wordt de EU momenteel geconfronteerd met een 'brain drain', maar er is bijna niemand die hierop wijst.

Peter Bosch wijst erop dat veel lidstaten op politiek vlak nog altijd ontkennen wat er gaat gebeuren. Maar weinig landen durven de realiteit onder ogen te zien en de nood aan migratie ter sprake te brengen.

Op de vraag of een win-winoplossing mogelijk is, antwoordt Bosch bevestigend, maar hij voegt eraan toe dat het heel ingewikkeld zal zijn.

In 2005 bespraken de Europese staats- en regeringsleiders het thema migratie in de context van een 'globale aanpak'. Die aanpak zou betrekking hebben op het ontwikkelingsbeleid, handel, landbouw, het sociale beleid, enzovoort. Daarbij zou het ook nodig zijn om de fundamentele oorzaken van migratie aan te pakken, en dus ook om de herkomstlanden te helpen bij het reguleren van de migratie.

De Commissie meent dat er in de eerste plaats nood is aan een dialoog met de herkomstlanden. Dit betekent dat we naar hen moeten luisteren zonder hun te zeggen wat ze moeten doen. In Rabat en Tripoli zijn er ministeriële conferenties over migratie en ontwikkeling geweest, waar EU-landen in dialoog konden treden met Afrikaanse landen, als een stap in de richting van een betere dialoog. Er is ook een vergadering over migratie gehouden in het kader van Euromed en er staat een bijeenkomst in Mauritius op de agenda waar het idee van circulaire migratie zal worden onderzocht.

Peter Bosch herinnert eraan dat de EU in de gesprekken over migratie lange tijd alleen maar sprak over de strijd tegen illegale migratie. Dat is nu niet langer het geval: er is meer en meer de erkenning dat een globale aanpak nodig is voor migratie wil men succesvol zijn. Mobiliteitspartnerschappen zijn een

innovatieve benadering, waarbij de wensen en noden van EU-lidstaten en partnerlanden samengebracht worden. De EU test het idee met twee kleinere landen – Kaap Verdië en Moldavië – en de eerste indrukken zijn bemoedigend. Het concept van mobiliteitspartnerschappen heeft de EU de mogelijkheid geboden om een stap verder te gaan dan het dovemansgesprek, waarin beide partijen meestal stevig op hun standpunt bleven staan: de EU wilde dat de derde landen hun migranten zonder papieren terugnamen, de derde landen wilden toegang tot de Europese arbeidsmarkt.

De mobiliteitspartnerschappen maken een nieuwe dynamiek mogelijk: het uitgangspunt is nu de vraag welke de verschillende belangen zijn. Mobiliteitspartnerschappen gaan over het beheersen van illegale migratie, over ontwikkeling, over overname. Peter Bosch deelt mee dat vorige week de eerste akkoorden over heel concrete en operationele proefprojecten zijn ondertekend met Moldavië en de Kaapverdische Eilanden. Andere proefprojecten met Senegal en Georgië zitten nog in de pijplijn.

Of dit zal werken? Volgens Peter Bosch zal veel afhangen van de inspanningen van de lidstaten, van de inspanningen van de partnerlanden en van de financiering. De Europese Commissie beschikt voor de komende jaren over een budget van meer dan 400 miljoen euro voor dergelijke projecten. Maar dat zal misschien niet volstaan, omdat dit budget eigenlijk te beperkt is voor al de verschillende aspecten die bij dergelijke partnerschappen komen kijken.

De heer Bosch besloot met de mededeling dat België een van de conceptuele denkers is over het migratiebeleid in Europa, maar in tegenstelling tot vijftien andere lidstaten niet meedoet met het mobiliteitspartnerschap met Moldavië. Hij wees er wel op dat België een moedige rol heeft gespeeld in het Wereldforum over Migratie en Ontwikkeling, dat in 2007 voor het eerst plaats had in Brussel.

Janusz GRZYB, Directeur van het departement Migratie, Pools Ministerie van Werk en Sociaal Beleid

De heer Grzyb begint met te stellen dat het onmogelijk is om precies te bepalen hoeveel Polen er in het buitenland werken, vooral gezien de vrije toegang tot de arbeidsmarkt in de meeste landen uit de Europese Economische Ruimte (EER). Volgens een schatting van de Centrale Statistische Dienst hadden in januari 2007 bijna twee miljoen inwoners van Polen langer dan twee maanden in het buitenland gewoond en zoals blijkt uit een academisch onderzoek (CMS) heeft ongeveer 1,1 miljoen onder hen het land verlaten na 1 mei 2004.

De economische migratie van Polen na de toetreding van hun land tot de EU neemt geleidelijk aan toe. Net zoals in de periode voor de Poolse toetreding blijven tijdelijke vormen van mobiliteit overheersen.

Twee van de belangrijkste pushfactoren voor de Polen zijn volgens de heer Grzyb de moeilijke situatie op de arbeidsmarkt in Polen aan het eind van de jaren 1990 en de hoge werkloosheid – die allebei het gevolg zijn van veranderingen in het systeem en die niet worden gecompenseerd door de gestage maar trage economische groei. In de landen van bestemming gelden dan weer de vrijmaking van de regels in verband met de toegang tot werk voor inwoners van de nieuwe EU-lidstaten, de veroudering van de bevolking en de hogere lonen als de belangrijkste pullfactoren die Poolse werknemers aantrekken.

De heer Grzyb deelt mee dat de werkloosheid in Polen sinds 2006 aanzienlijk is gedaald. Tegelijk kende de Poolse samenleving een gelijkaardige evolutie als de andere EU-landen – een dalend geboortecijfer en bijgevolg een verouderende en krimpende bevolking. Voorspellingen geven aan dat de Poolse bevolking tegen het jaar 2030 met 18% zal zijn afgenomen.

De voorbije jaren is er volgens de heer Grzyb in Polen sprake geweest van een geleidelijke omschakeling van enthousiasme over de mobiliteit van de Polen naar een ernstige bezorgdheid over de dreigingen die deze mobiliteit ook met zich mee brengt.

Het dalende bevolkingscijfer is vooral zichtbaar door een afnemend aantal jongeren in de economisch productieve leeftijdsgroep. De bevolking veroudert en de 'last' die rust op de economisch actieve leeftijdsgroep wordt zwaarder. Door de uitstroom van jongeren verkleint bovendien het vermogen van de bevolking om zich voort te planten.

In verband met de maatschappelijke kosten beklemtoont Janusz Grzyb dat migratie invloed heeft op de relaties binnen de familie en hij wijst op het probleem van de zogenaamde 'eurowezen' dat steeds vaker aan bod komt in het publieke debat. Daarnaast benadrukt hij ook dat een toenemend aandeel van de migratie voldoet aan een 'ontwikkelingsdoel'. Op die manier kunnen in het buitenland verworven vaardigheden als talenkennis, arbeidscultuur of een houding ten opzichte van culturele diversiteit het Poolse grondgebied binnenkomen en de plaatselijke gemeenschap veranderen.

De Nationale Bank van Polen schat dat de emigranten in 2007 meer dan 20 miljard zloty hebben overgemaakt – dat is twee keer zo veel als in 2004. Volgens Janusz Grzyb lijdt het geen twijfel dat de overdrachten van de migranten het inkomen van heel wat migrantengezinnen hebben verhoogd en dat dit een positieve impact heeft gehad voor hun levensstandaard en voor de armoedebestrijding in de plaatselijke gemeenschappen. De invloed van de overgemaakte middelen op het functioneren van de migranten en de plaatselijke gemeenschappen moet als heel positief worden beoordeeld. In de meeste gevallen worden deze middelen besteed om te voldoen aan de dagelijkse behoeften, waardoor het niet alleen mogelijk is om te overleven, maar waardoor er ook een multiplicatoreffect ontstaat dat leidt tot een verbetering van de lokale economie. Uitgaven voor quasi-investeringen, zoals uitgaven voor huisvesting, en investeringen, vooral in menselijk kapitaal, zijn ook belangrijk en worden trouwens steeds belangrijker.

Hoewel migranten uit Polen, ten minste in zekere mate, onderworpen worden aan een positieve selectie op het vlak van het menselijk kapitaal dat ze vertegenwoordigen, vindt Janusz Grzyb het erg zorgwekkend dat zij hoofdzakelijk terechtkomen in de secundaire sectoren van de arbeidsmarkt in het land van bestemming en daar typische migrantenactiviteiten uitvoeren. In geval van een langdurige tewerkstelling onder het eigen opleidingsniveau in het buitenland, ontstaat een negatieve impact op het vermogen om zich aan te passen aan de arbeidsmarkt bij terugkeer in het land van herkomst.

Werkgevers kampen met een tekort aan arbeidskrachten. Volgens de heer Grzyb vormt dit een probleem voor veel sectoren van de Poolse economie, en vooral in de bouwnijverheid, de landbouw, de textielindustrie en de horecasector. Die situatie heeft ertoe geleid dat Poolse werkgevers in toenemende mate belangstelling hebben om werknemers uit derde landen te zoeken en aan te werven, vooral uit de landen aan de oostgrens van Polen, maar ook uit landen van buiten Europa (China of India – vooral voor de bouwsector).

De laatste tijd worden de procedures om buitenlanders in Polen aan het werk te zetten vereenvoudigd, waarbij de voorkeur uitgaat naar tijdelijke migratie uit oostelijke buurlanden.

Bedrijven uit derde landen blijken steeds meer geïnteresseerd om diensten te leveren in Polen en om werknemers voor dit doel te detacheren. In sommige gevallen betekent dit gewoon het omzeilen van de standaardprocedures op het vlak van economische migratie.

Het is duidelijk, aldus Janusz Grzyb, dat Polen zijn rol in de internationale migratiestromen aan het veranderen is van een emigratieland naar een land van bestemming of transit. Daarom staat het land ook voor de uitdaging om zijn migratiebeleid te veranderen.

Mehdi LAHLOU , universitair, Rabat, Marokko

De gevolgen van migraties bekeken vanuit een land in het Zuiden

De heer Lahlou ging dieper in op de gevolgen van migraties op de economieën van het Zuiden, in de Maghreb en in Afrika, en ook op bepaalde consequenties voor zowel de landen van vertrek als de ontvangende landen.

In een periode van twee decennia zijn sommige landen overgestapt van een situatie van armoede, werkloosheid en dictatuur naar een tijdperk van welvaart, democratie en een toenemende nood aan buitenlandse arbeidskrachten. Europa heeft iets kunnen doen aan zijn demografisch deficit dat ontstaan was na de tweede wereldoorlog door een beroep te doen op bevolkingsgroepen uit landen die tot voor kort een sterke bevolkingsgroei kenden. Maar veel van die landen kennen nu zelf een buitengewoon belangrijke demografische transitie. Tunesië, vanouds een land met een sterke emigratie dat enkele honderden migranten naar Europa blijft sturen, bevindt zich vandaag vrijwel in dezelfde demografische configuratie als zijn burens aan de noordkant van de Middellandse Zee; landen zoals Marokko en Algerije – die een sterke bevolkingsgroei van bijna 3% kenden in de jaren 1960-1970 - evolueren naar een identieke situatie. Morgen tellen deze landen steeds minder jongeren, zal er een grote nood zijn aan arbeidskrachten om tegemoet te komen aan de vraag van de arbeidsmarkt en om hun sociale zekerheidssysteem te financieren: exact dezelfde hier al vermelde noden van veel Europese landen. Vandaag is Afrika nog een vijver waaruit mensen kunnen worden gevist, maar misschien bestaat deze vijver morgen niet meer, en uiteraard zou men moeten zorgen voor alternatieve politieke oplossingen die we ons vanuit onze huidige migratiebenaderingen zelfs nog niet kunnen voorstellen.

Op het demografische niveau, en, direct daaraan gekoppeld, op het niveau van het herstel van de arbeidsmarkt in Europa, en ook op het niveau van de financiering van de kassen van de Sociale Zekerheid in verschillende Europese landen – Spanje bijvoorbeeld – was de positieve inbreng van migranten tijdens de voorbije 50 jaar onbetwistbaar positief voor iedereen.

Parallel met deze voor iedereen globaal positieve elementen heeft migratie – ongeacht of het over definitieve of tijdelijke migratie gaat – uiteraard ook heel wat negatieve gevolgen. In de feiten hebben ze bijvoorbeeld betrekking op alle gemarginaliseerde bevolkingsgroepen, zij die in een 'niet-integratiesituatie' zitten, bijvoorbeeld omdat ze voortijdig hebben afgehaakt op school of langdurig werkloos zijn. Heel de

lokale bevolking heeft daar mee te maken, maar in een crisissituatie worden vooral de vreemdelingen getroffen.

Op een ander niveau heeft de migratie uit landen van de Maghreb of van Afrika bezuiden de Sahara vandaag niet alleen betrekking op de armste, minst dynamische of minst opgeleide bevolkingsgroepen: dat scheelt een stuk. Het zijn niet meer de mensen zonder kwalificatie die hun land verlaten. Erg vaak zijn het mensen met een hoog opleidingsniveau die migreren. In die zin zijn Frankrijk of België niet langer hun eerste keuze als gastland, maar wel Canada of de Verenigde Staten van Amerika, omdat er een aantal objectieve en subjectieve redenen zijn die maken dat diezelfde landen ook immigratielanden geworden zijn voor steeds meer Europeanen.

Dat heeft gevolgen voor de landen van het Zuiden. Landen zoals Marokko zien zich beroofd van een belangrijk deel van hun kinetische energie, die in staat is om hun economieën te doen heropleven, want deze economieën hebben een vreselijk tekort aan gekwalificeerde arbeidskrachten en personeelsleden die in staat zijn om hun onderwijs- en gezondheidsinstellingen te doen werken.

In Marokko bijvoorbeeld verwijst men veel naar financiële transfers die in 2008 het equivalent van 10 % van het bruto binnenlands product vertegenwoordigden, wat iets meer is dan 5 miljard Amerikaanse dollar.

Dat is een erg belangrijk element en het verbergt twee realiteiten. Ten eerste is het een sterke indicator van een nieuwe afhankelijkheid van bepaalde armen in het Zuiden: de financiering van de economie en zelfs de armoedebestrijding zijn voortaan sterk gekoppeld aan de financiële zendingen van hun burgers die in het buitenland wonen. Ten tweede zijn de landen van het Noorden eveneens – sterke – begunstigen van dergelijke transfers. Men heeft aldus vastgesteld dat in 2006 vijf van de tien landen die het meeste spaargeld ontvingen van hun migranten (of hun burgers in het buitenland), Europese landen waren.

Afgezien van deze vaststelling, die een parallel trekt tussen de transfers van spaargeld naar hun land van herkomst van burgers uit landen van het Zuiden en het Noorden die zich in het buitenland hebben gevestigd, spreekt het vanzelf dat deze transfers voor de landen van vertrek, zoals de Afrikaanse landen, een belangrijke inkomstenbron vormen die sterk bijdraagt tot de vermindering van de monetaire armoede in veel regio's (zonder deze transfers zou 15 tot 20 % van de totale bevolking van Marokko getroffen worden door armoede). Door deze transfers beschikken die landen ook over aanzienlijke reserves aan deviezen om hun aankopen in het buitenland te financieren.

In Marokko zelf zag men in de voorbije jaren talrijke Europese ondernemingen aankomen (in feite sinds het midden van de jaren 1990, dankzij de economische opening en de liberalisering). Dat heeft een belangrijk gevolg voor de arbeidsmarkt: deze bedrijven brengen doorgaans hun hogere kaderfuncties en hun directie mee, aangezien zij de meerderheid in het kapitaal bezitten. Vanuit dit standpunt wordt geschat dat een Frans kaderlid van een privéonderneming in Marokko ongeveer 20 keer meer verdient dan zijn Marokkaanse collega. Voor deze laatste bestaat het meest aannemelijke perspectief er dus in om te vertrekken naar een ander land, omdat er in zijn land geen plaats is in de sector waarvoor hij is opgeleid.

Tot slot herinnerde de heer Lahlou, zoals al vaak is gezegd, eraan dat Europa na de tweede wereldoorlog een Marshallplan nodig had voor de heropbouw en om zich te ontwikkelen. Vandaag moeten we iets

analoogs bedenken voor Afrika om het continent uit een ander soort puinhoop, die het gevolg is van slecht bestuur en het ontbreken van democratie, te helpen.

Françoise RAOULT, CIRE

Mevrouw Raoult legt uit dat sinds vorig jaar een werkgroep bestaat binnen het CIRE, bestaande uit experts van overheidsdiensten die bezig zijn met werkgelegenheid en uit vertegenwoordigers van vakbonden en middenveldorganisaties. Deze werkgroep buigt zich over de mogelijkheden van economische migratie. In dit kader focust mevrouw Raoult in haar presentatie op de voorwaarden die de positieve effecten van economische migratie optimaliseren, naargelang de vorm van migratie en de situatie van het land.

Noodzakelijke voorwaarden volgens de vorm van migratie

Er bestaan vandaag twee vormen van economische migratie: permanente migratie en tijdelijke migratie.

Permanente migratie kan migranten een beter sociaal statuut opleveren en dat geeft hen een beter loon, en meer mogelijkheden om hun kapitaal uit te bouwen zowel op het economische vlak als op het vlak van hun competenties. Dankzij hun vast statuut kunnen migranten heen en weer reizen en dus bijdragen tot de ontwikkeling van hun streek van herkomst, en ook sociale en commerciële netwerken opzetten. En als ze uiteindelijk toch zouden beslissen om terug te keren, dan is hun terugkeer doorgaans veel geslaagder. Permanente migratie bevordert echter het verloren gaan van competenties voor het land van herkomst en leidt mettertijd tot een vermindering van de financiële transfers door een geleidelijke breuk met het land van herkomst.

Elementen die het positieve effect op ontwikkeling verhogen zijn dus de volgende: de integratie van de migrant op de arbeidsmarkt (die verder gaat dan het initiële contract), en de mogelijkheid om heen en weer te reizen tussen het gastland en het land van herkomst, wat goed is voor het behoud van de band met de gemeenschap van herkomst en wat de transfer van competenties en investeringen vergemakkelijkt. Deze transfers moeten overigens worden bevorderd via soepelere mogelijkheden voor financiële transfers, administratieve en wetgevende initiatieven, toegang tot krediet, en door te zorgen voor de begeleiding van de gezinnen en de organisaties van de migranten. En tot slot, voor wie eventueel wil terugkeren naar het land van herkomst, zouden de verworven sociale rechten moeten kunnen worden overgedragen.

De tijdelijke migratie verhoogt dan weer de mogelijkheden voor werknemers op een legale migratie en biedt hen de kans om hun land van herkomst niet definitief te verlaten. De financiële transfers blijken groter te zijn, vooral vanwege de band met het gezin en ook vanwege het perspectief om terug te keren naar het land van herkomst. Tijdelijke migratie beperkt de braindrain en bevordert de terugkeer van competenties. Anderzijds wordt er vaak niet genoeg kapitaal opgebouwd voor een herinschakeling in het land van herkomst, precies omwille van de precaire situatie, en het probleem van de niet-naleving van hun rechten, de korte duur van de contracten en de verplichte terugkeer.

Bij tijdelijke migratie hangt de positieve impact op de ontwikkeling van het land van herkomst dus af van de terugkeer van de migranten. Dat is een delicate en complexe kwestie: enerzijds is de terugkeer belangrijk voor het land van herkomst, anderzijds zorgt dat ook voor een zekere terughoudendheid tegenover programma's voor tijdelijke migratie. De gastlanden zijn op hun beurt bang dat de migranten niet terugkeren en daarom nemen ze een aantal restrictieve maatregelen, maatregelen die de anderen omschrijven als aanslagen op de vrijheid en op de rechten van migranten.

Voor een effectieve terugkeer moet er voldaan zijn aan drie voorwaarden: betere sociaaleconomische omstandigheden in het land van herkomst, voldoende opbouw van kapitaal door de migrant en een vrijwillige en geplande terugkeer. Voor dit laatste element zijn er nog andere voorwaarden nodig. Ten eerste moet de migrant geïnformeerd worden over de mogelijkheden van legale migratie, maar ook over zijn rechten en plichten vooraleer hij vertrekt. Maar vooral moet hij zijn levensstandaard aanzienlijk verhoogd kunnen hebben en daarvoor is het nodig om een migratieplan uit te werken. Dat migratieplan kan gerealiseerd worden als er maatregelen zijn om het tijdelijke migratieprogramma te begeleiden (opleidingen, spaar- en kredietsysteem, begeleiding bij de uitvoering van een productief plan) en als de migrant zijn contract kan hernieuwen tot hij voldoende kapitaal en kwalificaties heeft opgebouwd om zijn plan met succes te kunnen uitvoeren.

Daarnaast moet de mogelijkheid bestaan om over te stappen van een tijdelijk naar een permanent migratiestatuu. Want als die mogelijkheid niet bestaat is de kans des te groter dat ze illegaal in het gastland blijven.

Voorwaarden in verband met de situatie van het land van herkomst

De impact van economische migratie op de landen van herkomst verschilt naargelang de migranten al dan niet gekwalificeerd zijn en naargelang de betrokken sectoren. Maar zowel in het geval van hooggekwalificeerde werknemers als van laaggekwalificeerde kan migratie nefast zijn voor de productiviteit en de kwaliteit van diensten omdat deze afhankelijk zijn van het aantal beschikbare arbeidskrachten. De impact hangt dus af van het aanpassingsvermogen van het land, en het vermogen om arbeidskrachten op te leiden ter vervanging van de emigranten.

Besluiten

Permanente migratie en tijdelijke migratie kunnen een positieve impact hebben op de ontwikkeling van het land van herkomst. De twee vormen zouden naast elkaar moeten kunnen bestaan omdat ze complementaire voordelen bieden. Niettemin moeten er, ongeacht de vorm van migratie, een aantal voorwaarden vervuld zijn om een echt positieve impact te hebben. Daarnaast hangt de impact ook af van de situatie van het land van herkomst en vooral van het aanbod aan arbeidskrachten, en daarom is het van groot belang dat de rekruteringsprogramma's rekening houden met de sectoren die kampen met een krapte. Het is eveneens belangrijk dat de staten zich meer bezighouden met de rekruteringsprogramma's om misbruiken te beperken.

De gastlanden en de landen van herkomst zouden in het kader van partnerschappen moeten samenwerken rond mobiliteit. Daarbij mag het niet enkel de bedoeling zijn om de landen van herkomst te helpen om het hoofd te bieden aan hun nood aan arbeidskrachten door zich zoveel mogelijk te proberen aan te passen of door te proberen de bijdrage van de migranten aan de ontwikkeling van het land van herkomst te versterken. De samenwerking zou deze landen ook moeten aansporen om emigratiemaatregelen uit te werken die beantwoorden aan hun capaciteiten en ook aan hun nood aan ontwikkeling. Het komt er dus uiteindelijk op aan om de emigratiemaatregelen van de landen van herkomst af te stemmen op de immigratiemaatregelen van de gastlanden.

Migratie, zo besluit mevrouw Raoult, kan effecten hebben op de economische ontwikkeling van de landen van herkomst als er al een aanzet is voor economische ontwikkeling. Migratie op zichzelf zal deze landen niet economisch ontwikkelen en het effect zal maar echt positief zijn als het een al bestaand dynamisme kan versterken. Er zijn grenzen aan het effect van de globalisering op de ontwikkeling van de landen van herkomst en aan de daarmee gepaard gaande afname van migratie. De afname van migratie is immers een effect op lange termijn.

Tot slot zal de illegale migratie niet totaal worden gestopt door de mogelijkheden op legale migratie te vergroten. Zolang de ongelijkheid tussen de landen van herkomst en de gastlanden er miljoenen mensen toe aanzet om op zoek te gaan naar betere levensomstandigheden, zal geen enkel legaal migratieaanbod in staat zijn om te voldoen aan de migratievraag.

Jean-Pierre ALIX, Consortium ANPE, FIAAP, FOREM, ACTIRIS, ANAEM¹

De heer Alix werd door ANPE gedetacheerd naar de werkgelegenheidsdiensten van Marokko om een samenwerkingsproject op te zetten tussen de arbeidsbemiddelingsdiensten van verschillende landen, onder de vlag van het consortium. Het consortium bestaat uit de Europese overheidsdiensten voor arbeidsbemiddeling (Frankrijk, België via Actiris en Forem, Spanje). Het maakt deel uit van het MEDA-programma van de Commissie.

De naam van het project luidt 'Institutionele ondersteuning voor het verkeer van personen'. Het doel is een beter legaal arbeidsverkeer van personen tussen Marokko en de Europese Unie. Het project, dat ontstaan is in 2001, is van oordeel dat de migratiekwestie zich steeds verder uitbreidt.

Het project gaat uit van twee vaststellingen: enerzijds vergrijst Europa en staat het voor grote demografische problemen en anderzijds zijn er aanzienlijke illegale immigratiestromen. Vandaar het idee om daarover met de landen van herkomst te gaan nadenken, om samen te handelen, om illegale migratie te bestrijden en om legale migratie uit te werken. De migratiestroom tussen Marokko en de EU wordt niet overdreven gecontroleerd. Het project wil vooral de structuren institutioneel versterken en ontwikkelen, en, mensen opleiden bij ANAPEC, het Marokkaanse equivalent van onze overheidsdiensten voor arbeidsbemiddeling.

¹ ANPE : Agence nationale pour l'emploi (Frankrijk) ; ANAEM : Agence nationale de l'accueil des étrangers et des migrations (Frankrijk) ; FIIAAP : Fundación Internacional y para Iberoamérica de Administración y Políticas Públicas (Spanje).

Het partnerschap bestaat uit de Marokkaanse regering (werk), het MEDA-programma van de EU, ANAPEC (begunstigde, de structuur die gesteund wordt), het consortium, evenals een aantal dienstverleners die instaan voor opleidingen en andere diensten.

Het werk bestaat erin om binnen ANAPEC structuren te organiseren die geschikt zijn om de legale migratie te beheren. Er is een centrale structuur en vier instanties die gespecialiseerd zijn in internationale arbeidsbemiddeling: te Rabat, Tanger, Marrakech en Fez. Binnen alle instanties van het Koninkrijk is er een balie die informatie gaat verstrekken over migraties naar Europa (en, in de toekomst, ook naar elders). Daarnaast werden er al opleidingen opgezet voor het personeel: ze betreffen zowel de methode als de kern van de zaak. Bij ANAPEC werken er 40 personen rond deze kwesties en de structuur van de heer Alix helpt ANAPEC om de instrumenten te installeren. Zo werd er bijvoorbeeld een handboek uitgewerkt voor de procedure en de verwerking van werkaanbiedingen uit het buitenland. Hoe kan het verzamelen van werkaanbiedingen worden beveiligd? In het verleden zijn er grote corruptieschandalen geweest. Daarom werd er een systeem uitgewerkt dat kandidaat-migranten garandeert dat ze te maken hebben met een echt arbeidscontract, dat ze weten wie de werkgever is en dat ook de arbeidsvoorwaarden gekend zijn. Het project steunt op het netwerk van Europese overheidsdiensten voor arbeidsbemiddeling (men kan bijvoorbeeld bellen naar een lokale dienst voor arbeidsbemiddeling in Frankrijk om de gegevens te laten controleren).

Het consortium doet ook zelf aan jobprospectie. Op die manier moet het aantal banen dat beschikbaar is via bestaande wettelijke instrumenten, toenemen. Er wordt ook veel gewerkt rond internationale relaties. Het is een pilootproject. Het is de bedoeling dat de Europese landen ANAPEC kennen en er gebruik van maken. Men stelt immers vast dat Europese werkgevers die (bijvoorbeeld een Marokkaanse) vreemdeling legaal willen aanwerven, niet weten tot wie ze zich moeten richten. Op het einde van de maand is er in Tanger een vergadering van alle directeurs van de arbeidsbemiddelingsinstanties van Europa en elders over het thema 'Hoe kunnen overheidsdiensten voor arbeidsbemiddeling de landen van herkomst helpen om de legale economische migratie te organiseren?'. Het beroep van tewerkstellingshulp en arbeidsbemiddeling verandert zelf door de immigratie. Mensen bouwen hun loopbaan uit via verschillende landen.

Het consortium staat ook in voor de opvolging van de evolutie van de wetgeving en van de noden van de arbeidsmarkten in de EU. Het komt erop aan ervoor te zorgen dat de burger en de werkgever goed geïnformeerd zijn over de verschillende wetten. Dat is moeilijk want de beschikbare informatie is vaak verkeerd (velen denken bv. dat ze met een werkvergunning voor Spanje kunnen werken in het hele Schengengebied). Het is belangrijk om te beschikken over een toegankelijke en geactualiseerde databank. Het consortium is eveneens bezig met de verwerking van vacatures van Europese bedrijven: alle voorgestelde jobaanbiedingen worden gecontroleerd.

Daarnaast worden nog enkele andere activiteiten aangeboden:

Vorbereiding van de kandidaten op het vertrek: Iedereen die gebruik maakt van ANAPEC neemt deel aan informatiesessies over het land in kwestie. Over de uitwerking van een regeling voor de ondersteuning van een vrijwillige terugkeer wordt nagedacht. Momenteel loopt er ook een studie over 'Hoe ervoor zorgen dat Marokkanen die naar hun land willen terugkeren, zich bewust zijn van de troeven en moeilijkheden'.

Erkenning van diploma's en competenties: Dit is een erg moeilijke opdracht, en dus wordt er beroep per beroep gewerkt.

Oprichting van een documentatiecentrum: Het consortium werkt eveneens met een ander programma, INEAS, dat betrekking heeft op de seizoensarbeiders die naar de Spaanse provincie Cartaya trekken. Deze regio trekt duizenden seizoensarbeiders aan, wat heel wat moeilijkheden meebrengt. De stad Cartaya en ANAPEC hebben een systeem ingevoerd om de arbeidersstroom tussen Marokko en deze regio tijdens de fruitoogst te beheren. Het gaat hoofdzakelijk om vrouwen met kinderen. Men streeft vooral naar een bewustwording, naar een visie die verdergaat dan 'stroom van arbeidskrachten'. De Marokkaanse minister van Werk is ter plaatse op bezoek geweest. In 2003 telde men 330 internationale arbeidsbemiddelingsdossiers voor Europa: 50 % van die migranten keerde niet terug. Hoe kan dit percentage van tijdelijke migranten die niet terugkeren worden verminderd? Als het gaat over beroepsmensen is er nu al veel meer kans dat ze terugkeren (in tegenstelling tot vrijwilligers). In 2008 werden er dankzij deze regeling 1200 bemiddelingsdossiers afgerond. Momenteel gaat het hoofdzakelijk over seizoensarbeid in Spanje.

Ronny MATTHYSEN, ACV

'Poolshoogte' is een project van de bouw- en industrie afdeling van het ACV. Het werd opgestart toen er werd vastgesteld dat het aantal Polen in de bouw toeneemt. Het is volgens Ronny Matthysen erg moeilijk om een precies cijfer te plakken op het aantal Poolse arbeiders. De Vlaamse overheid heeft een meter voor knelpuntberoepen, maar die telt enkel de kaarten en niet de hoofden, dus is tellen met dit instrument moeilijk. Het nieuwe 'limosa' systeem, waar buitenlandse werknemers zich moeten registreren, maakt melding van 86.000 Polen.

De rekrutering van Polen gebeurt in België, Polen, Ierland, Duitsland, en Nederland. Ronny Matthysen verduidelijkt dat dit inderdaad betekent dat Belgen bijvoorbeeld naar Ierland gaan om Polen te rekruteren voor de Belgische markt.

Polen werken in België in verschillende statuten. Ze hebben ofwel geen statuut, ofwel zijn ze loontrekkend (dit geldt dus voor de mensen die via het systeem van knelpuntberoepen worden tewerkgesteld), ofwel is er sprake van detachering via het E101 formulier, 'de Europese reispass voor werk'. In dat laatste geval kan het gaan om zowel zelfstandigen als werknemers.

De Poolse werknemer in de bouw is volgens de heer Matthysen een 'kameleon' : soms werkt hij zonder statuut, soms met een arbeidskaart, soms met detachering, Dit verandert regelmatig.

Jammer genoeg zijn er veel voorbeelden van slechte behandeling van die Poolse bouwvakkers. Er is wel 'window dressing' : het gebeurt vaak allemaal in een legaal kader, maar de uitbuiting is er daarom niet minder om. 'Poolshoogte' geeft informatie over werken en rechten, in het Pools. De organisatie brengt die informatie naar de werven, tot bij de mensen, in heel Vlaanderen en Brussel.

Er bestaan volgens Ronny Matthysen een aantal goede initiatieven van werkgevers en uitzendkantoren, ethisch en maatschappelijk verantwoord. Poolse arbeiders rekruteren en tewerkstellen is een zeer

moeilijke taak, en als je het echt volgens de regels wil doen is het zeer moeilijk – commercieel gezien – om dit 'product' aan Belgische werkgevers te verkopen.

Ronny Matthysen stelt dat het ACV het zeer moeilijk heeft om mensen zonder wettig verblijf aan te sluiten, en hij stelt dat dit ook zo is voor andere vakbonden. Het is ook heel moeilijk om mensen in detachering aan te sluiten. Die mensen zijn immers verbonden met hun werkgever in land van herkomst, ook hun sociale zekerheid is ginder. Het ACV sluit wel arbeidsmigranten in de knelpuntberoepen aan, massaal zelfs.

De juridische ondersteuning die het ACV kan geven is redelijk beperkt. Heel veel vragen kunnen ze niet oplossen, en buiten een luisterend oor kunnen ze vaak niets bieden. Heel vaak is het zo dat er geen tegenpartij (meer) is, dat die gewoon verdwenen is. Het is ook moeilijk om facts and figures te verzamelen. Tenslotte ligt het probleem ook deels bij de vakbond zelf : er is een interne regel die zegt dat mensen minstens 6 maand lid moeten zijn alvorens men juridische hulp kan verstrekken.

Het ACV werkt samen met twee Poolse bouwvakbonden, via dewelke zij de Belgische voorwaarden bekend maken en verspreiden. Er is ook een samenwerking met het Pools ministerie van migratie. De mensen van 'Poolshoogte' hebben een netwerk uitgebouwd van Poolse adviseurs in verschillende vakbonden in Europa, die onlangs op het initiatief van de Friedrich Ebert Stiftung zijn samengebracht.

Mensen die terugkeren hebben soms een aantal sociale zekerheidsrechten opgebouwd : vakantiegeld, kinderbijslag. Om dit administratief in orde te brengen, en ervoor te zorgen dat ze er werkelijk van kunnen genieten, is volgens Ronny Matthysen geen eenvoudige klus.

De versterking van de arbeidsbemiddeling in het land van aankomst is ook zeer belangrijk. Het is volgens Ronny Matthysen dan ook zeer problematisch dat de VDAB, Actiris en Forem mensen uit nieuwe lidstaten nog steeds niet mogen begeleiden. Een ander probleem is dat de informatie van de overheid de mensen niet echt bereikt, ook al weten ze goed waar ze zitten.

Volgens de mensen van Poolshoogte is detachering in de bouw window-dressing. De heer Matthysen noemt het formulier E101 een prachtig middel, maar het is volgens hem helemaal niet zo dat alles in orde is als dat document getoond wordt. Hij kent amper gevallen van detacheringen in de bouw die correct verlopen. Hij suggereert dat die detacheringen misschien Europees gecentraliseerd zouden moeten worden. Al bij de aanvang, zou het land van herkomst moeten bevestigen dat de sociale zekerheid inderdaad in orde is. Het limosa project van België is volgens hem in die zin een voorbeeldfunctie.

Een handhavingsbeleid voor loon en arbeidsvoorwaarden is voor Poolshoogte belangrijk, maar dat geldt zeker ook voor de woonsituatie. Hoeveel moeten de mensen betalen voor hun huisvesting ? Daar worden nooit vragen naar gesteld.

Het ACV is zeker voorstander van de opening van de grenzen voor meer economische migratie, als de 'hoofdelijke aansprakelijkheid' er maar door komt. En het is tot nader order de Open VLD, de partij van Minister Turtelboom, die dit tegenhoudt....

Conferentie van 3 december 2008 : Door de ogen van migranten bekeken

De derde conferentie peilde naar het standpunt van de migranten over economische migratie, en ging over hun wensen, noden, en rechten.

Ter voorbereiding van deze laatste conferentie was er een enquête gerealiseerd op initiatief van het Centrum en van de Koning Boudewijnstichting. Doelstellingen: inzicht krijgen in wat migranten drijft en gegevens verzamelen voor verder onderzoek. Een panel van migranten was uitgenodigd om de besluiten van dit onderzoek toe te lichten en erop te reageren.

Een van de belangrijkste besluiten van deze enquête is de vraag naar meer toegankelijke informatie over legale migratiekanalen. Zowel de Belgische federale minister van Migratie en Asiel, Annemie Turtelboom, als het migrantenpanel erkenden dat dit een sleutelfactor is. Een krachtig beleid rond economische migratie vereist niet alleen een goede wetgeving, maar moet ook steunen op volledige, toegankelijke informatie, vanaf de voorbereiding van het vertrek, over het verblijf, de toegang tot de arbeidsmarkt, de gezondheidszorg enz. in België. Wie wil dat de wetgeving over de economische migratie geen dode letter blijft, moet ervoor zorgen dat de migranten er vooraf goed over geïnformeerd zijn. We merken op dat ook hooggekwalificeerde migranten zich niet altijd welkom voelen in België. Het gebrek aan toegankelijke informatie en de complexe administratieve procedures bemoeilijken een efficiënte maatschappelijke oriëntatie en sociaalprofessionele inschakeling.

De meeste bevroegde migranten vonden het normaal dat illegale migratie wordt bestreden. Maar alleen een minderheid van hen vindt dat migranten onder dwang mogen teruggestuurd worden. De strijd tegen illegale migratie moet vooral worden gevoerd via een doeltreffende voorlichting van kandidaat-migrant en door het openstellen van nieuwe legale migratiekanalen. Zowel minister Turtelboom als het migrantenpanel bevestigden tijdens de conferentie dat het om een gedeelde verantwoordelijkheid gaat.

Daarnaast beklemtoonde minister Turtelboom dat economische migratie noodzakelijk is om in te spelen op de vergrijzing van de bevolking en op het invullen van open arbeidsplaatsen. Door te kiezen voor legale economische migratie kan er gemakkelijker een evenwicht worden gevonden tussen vraag en aanbod op een steeds globalere arbeidsmarkt. De minister verklaarde zich voorstander voor het heropenen van het dossier van de ratificatie van de Conventie van de Verenigde Naties over de rechten van arbeidsmigranten en hun gezinsleden, een conventie die dateert van 1990 en die nog door geen enkel industrieland van het Noorden geratificeerd is. Volgens haar zijn er geen schokkende elementen of onoverkomelijke hindernissen. Ze hoopt dit onderwerp op de tafel van de Europese ministers te kunnen leggen.

KUL-professor Marie-Claire Foblets, die de juridische impact van een ratificatie heeft geëvalueerd, was verheugd over deze opening, en zag daarin een bijkomend teken van het ontstaan van een nieuw klimaat. Net zoals andere sprekers beklemtoonde ze dat België een erg sterk symbolisch gebaar zou stellen door het voortouw te nemen op de weg naar een ratificatie.

Enkele elementen uit de interventie van Annemie TURTELBOOM, Minister van Asiel en Migratie

- De humanitaire rol van de asielprocedure staat niet ter discussie, maar daarnaast is het duidelijk dat 90% van al de migratie naar België economisch van aard is: mensen gaan op zoek naar een betere toekomst voor zichzelf. Tegelijkertijd zitten we in België met een economie die moet groeien, er zijn veel openstaande vacatures, er is een vergrijzing van de bevolking. Doordat de arbeidsmarkt globaliseert, is het evident dat er naar economische migratie gekeken wordt als antwoord op deze uitdagingen. De economische crisis remt dat proces nu af, maar dat fenomeen is normaal gesproken maar tijdelijk.
- Economische migratie is een kwestie van vraag en aanbod, waarbij een minimum loon en minimum welzijn op het werk altijd gegarandeerd moeten worden. Daarom juist mag economische migratie niet overgelaten worden aan de illegaliteit: dan wordt bijvoorbeeld het minimumloon een farce. Hier moet resoluut voor de legale weg gekozen worden. Voor de politiek betekent dit dat we een platform willen aanbieden, en de marktwerking willen laten spelen.
- Bij deze drie debatten stond de 'triple win situatie' centraal. Is het mogelijk economische migratie zo te organiseren dat ze ten gunste komt van het ontvangende land, het land van herkomst, en de migrant zelf? Een grote uitdaging is zeker het voorkomen van brain drain, en het proberen om te vormen tot 'brain gain'. Als informatici uit India naar de EU komen, zien we dat zij bijvoorbeeld geld terugsturen naar India waardoor mensen daar een zaak kunnen opzetten. Met Afrikaanse dokters ligt het probleem anders en moeilijker: zij werken hier voor een tijdje maar moeten daarna terugkeren. We streven naar een evenwicht dat nu nog niet bereikt is. Dat is heel duidelijk bijvoorbeeld in Polen, waar er momenteel een tekort is aan lassers waardoor ze hun migranten vragen terug te keren.
- Als een variant op economische migratie, kunnen de illegalen die hier al verblijven in de economie ingeschakeld worden. Dit kan gebeuren na een arbeidsmarktonderzoek en bij het bezit van een arbeidscontract, waarbij de situatie van de illegale migranten dus geregulariseerd kan worden. Zwart werk zal zo automatisch wit worden. Zeker knelpuntberoepen komen hiervoor in aanmerking.
- Het is van het grootste belang dat we een 'voorkeur' creëren voor toekomstige economische migratie, zodat mensen niet meer enkel toegewezen zijn op illegale kanalen.
- De EU speelt een steeds grotere rol inzake migratie- en asielbeleid. Zo zal de Europese Commissie bijvoorbeeld in januari 2009 een Blauwe Kaart invoeren, die niet enkel beperkt zal blijven tot hoger opgeleiden. Men werkt momenteel ook aan het verder op elkaar afstemmen van asielprocedures binnen de EU.
- De studie die vandaag door het Centrum en KBS wordt voorgesteld wijst op enkele zeer pertinente problemen, zoals het gebrek aan informatie en informatiedoorstroming. Er zijn inderdaad niet enkel wetten nodig, maar we hebben ook degelijke informatie nodig als we willen vermijden dat de wet dode letter blijft. Problemen doen zich voor bij Belgische ambassades in het buitenland, maar ook de administratieve complexiteit in België vormt een probleem. De administratie van Minister

Turtelboom heeft sinds september 2008 een dienst economische migratie opgericht, die juist hieraan tegemoet zou moeten komen.

- Tijdens deze debatten is de VN Conventie voor de bescherming van de rechten van alle arbeidsmigranten en hun gezinsleden (1990) verscheidene malen ter sprake gekomen. Het is een belangrijk instrument, en de reden waarom het ratificatieproces door ontvangende landen en met name landen uit de EU momenteel geblokkeerd is verdient een verder onderzoek.

Voorstelling opiniepeiling

Economische migranten: hun ervaringen en opinies. Een bevraging van economische migranten door B&B consultants

De stem van de migranten wordt meestal weinig of niet gehoord in het debat over migratie. Naar aanleiding van de derde conferentie werd in opdracht van de organisatoren een enquête opgesteld om na te gaan wat er bij de migranten zelf leeft en om elementen aan te voeren voor verder onderzoek. Wat zijn de verwachtingen en bezorgdheden van mensen die om economische redenen emigreren? Hoe zien zij het migratiebeleid van België?

De resultaten zijn gebaseerd op 28 diepte-interviews met mensen die vooral om economische redenen naar België zijn gekomen. Er werd daarbij rekening gehouden met een verdeling tussen de regio's, de verhouding man-vrouw en een gelijke verdeling tussen hooggeschoolden, knelpuntberoepen en mensen die na een periode van illegaal verblijf geregulariseerd zijn. De voorgelegde vragen zijn deels gebaseerd op thema's die naar boven kwamen tijdens de twee eerste debatten eerder dit jaar.

De resultaten van de enquête werden tijdens de conferentie voorgesteld onder de drie volgende hoofdingen: Trajecten van de bevraagde migranten, Perceptie van het migratiebeleid, en Elementen voor een globale visie op toekomstige economische migratie.

I. Trajecten van de bevraagde migranten

Q1: Welk idee had u van België voor u kwam?

Gevraagd om hun antwoord op deze vraag te vatten in een cijfer, waarbij 1 erg negatief is en 10 erg positief, is er bij de bevraagden een gemiddelde waardering van 7/10. Op de vraag welk cijfer België nu krijgt, na de migratie, blijft de gemiddelde score dezelfde. De argumentatie voor het geven van deze relatief hoge score verandert echter. Het beeld dat men vooraf van België heeft is vaak irrealistisch positief is, en wordt ernstig bijgesteld. Ondanks de ontuchtering en de eventuele moeilijkheden in het migratie- en integratieproces, wegen achteraf de voordelen die België heeft ten opzicht van het land van herkomst toch door en komt men dus weer bij een relatief hoge score uit.

Q2: Was België uw eerste keuze?

Op deze vraag antwoorden ongeveer evenveel respondenten positief als negatief. Er is een verschil waarneembaar tussen de verschillende groepen migranten die geïnterviewd werden. Voor de

hooggeschoolden en voor sommige knelpuntberoepen is het migratieproject eerder een 'carrière-zet', ze komen naar België omdat ze een specifieke betrekking voor ogen hebben. Voor de andere groepen zijn het eerder de 'push-factoren' die spelen: ze voelen zich gedwongen om te migreren en de keuze van bestemmingsland is daarbij minder relevant.

Q3: Heeft u zich geïnformeerd over de wettelijke mogelijkheden om te emigreren?

Ook op deze vraag zijn de respondenten ongeveer gelijk verdeeld tussen positieve en negatieve antwoorden. Vooral hooggeschoolden en respondenten uit knelpuntberoepen hebben zicht op voorhand geïnformeerd. Uit de antwoorden kunnen we opmaken dat het in het algemeen zeer moeilijk is om toegankelijke informatie te vinden. Er werd ook gerapporteerd dat migranten bij wie de werkgever hielp bij het migratie-proces, minder problemen waren.

"De Belgische ambassade kon mij geen concrete informatie verschaffen en mij naar een geschikte website verwijzen. De site in kwestie was helemaal niet duidelijk en was uitsluitend in het Nederlands en het Frans, wat de toegankelijkheid ervan moeilijk maakt voor iemand die geen van beide talen spreekt."

Q4: Zou u zeggen dat u bent gemigreerd om economische, politieke, of andere redenen?

De respondenten voor deze bevraging waren inderdaad allemaal 'economische migranten', in de zin dat ze via economische migratiekanalen migreerden (hooggeschoolden en knelpuntberoepen) of op voorhand aangaven dat ze om economische redenen migreerden (de geregulariseerden).

Als hun de vraag gesteld wordt, geeft de helft van de respondenten aan om gemengde redenen te migreren, waarbij naast economische motieven ook familiale, humanitaire en politieke redenen een rol spelen.

Q5: Hebt u het gevoel dat u al uw vaardigheden kan inzetten in België?

Uit de antwoorden op deze vraag kunnen we een aantal faciliterende en een aantal problematiserende elementen distilleren. Als faciliterend wordt aangegeven de hulp van vrienden en familie, van de eigen gemeenschap, van verenigingen, de overheid en desgevallend de werkgever. Ook de kennis van de taal wordt door de bevroegde migranten aangegeven als een factor die de inzet in de Belgische samenleving vergemakkelijkt.

Er zijn ook een aantal problematiserende elementen, en hier gaat het dan voornamelijk over een gebrek aan toegankelijke informatie. Men haalt de complexiteit van procedures aan, alsook de complexiteit van het land in het algemeen, en men heeft het gevoel dat er een eerder arbitraire toepassing is van wetten en procedures. Daarnaast wordt ook melding gemaakt van vooroordelen, discriminatie, en racisme, en tenslotte wordt ook de hoge belastingsdruk vermeldt als een problematiserende factor.

"Vandaag vind ik België minder aantrekkelijk dan voordien. Ik voel een ontgoocheling over een hele reeks moeilijkheden, vooral sinds ik 'in het wit' werk. De belastingen en heffingen zijn immers heel hoog, wat België veel minder verleidelijk maakt vanuit economisch standpunt."

"Ik was in het Verenigd Koninkrijk en vrienden vertelden me dat het goed was in België, vooral in het Nederlandstalige gedeelte, dat de mensen 'open van geest' waren en dat hun kennis van het Engels goed was. Dat maakt het gemakkelijker... want men kan elkaar begrijpen."

II. Perceptie van het migratiebeleid

Q6: Vindt u het normaal dat een staat van de migranten kennis eist over het land?

Op deze vraag antwoordden de meeste respondenten positief wat betreft de taal van het land, en iets minder respondenten waren het eens over het feit dat er ook een kennis moet zijn van de instellingen.

"Wat de instellingen betreft, zou dat niet per se noodzakelijk moeten zijn want dat is niet altijd vanzelfsprekend voor mensen die niet gestudeerd hebben."

Q7: Vindt u dat een Staat het recht heeft om zijn grenzen te sluiten voor bepaalde personen en te bepalen wie het grondgebied mag betreden?

Van de 28 geïnterviewde personen, zijn er negentien die antwoordden dat een Staat inderdaad het recht heeft om zelf te bepalen wie er al dan niet binnen mag, en zijn grenzen te sluiten voor de anderen.

We zouden hierbij willen opmerken dat het in onderzoek wel vaker opvalt dat migranten, eens ze zich gevestigd hebben, hun aanvankelijk 'open' visie op migratie bijstellen.

Q8: Vindt u het legitiem dat een Staat wil dat men al financiële middelen heeft alvorens te migreren?

Hier zijn de meningen verdeeld, ongeveer de helft van de respondenten antwoord positief en de andere helft is negatief. Het valt op dat geregulariseerden het minst eens zijn met deze stelling, hetgeen logisch lijkt op basis van hetgeen we eerder vaststelden : van al de respondenten zijn de geregulariseerden de groep die zich waarschijnlijk het meest 'gedwongen' zag te migreren. Velen van hen hebben een zeer moeilijk migratietraject afgelegd, en zijn weggegaan van een financiële uitzichtloze situatie.

Q9: Vindt u het legitiem dat het recht op gezinshereniging beperkt wordt door het hebben van voldoende bestaansmiddelen?

Ook hier zien we een verdeeldheid van de meningen. In tegenstelling tot bovenstaande vraag, valt het op dat de geregulariseerden hier juist het meest mee eens zijn. Het onderstaande citaat bevat een mogelijke verklaring : gebaseerd op de vele problemen die men zelf heeft gehad, wil men z'n familie sparen.

"Ik ben het er niet mee eens dat men vraagt om middelen van bestaan te hebben alvorens te migreren. Want er zijn mensen die komen omdat ze niet genoeg hebben in hun land, en die hopen op een beter leven. Ik heb gespaard om naar hier te komen, maar ik heb zo veel moeten betalen, dat ik niets meer had toen ik aankwam. Terwijl voor de familie, moet men echt zeker zijn dat ze werk hebben."

Q10: Vindt u het normaal om illegale immigratie te bestrijden en migranten onder dwang te repatriëren?

De analyse van de antwoorden op deze vraag levert een interessante tweedeling op. Op het eerste deel van de vraag antwoordden 23 van de 28 respondenten positief : het is normaal om illegale migratie te bestrijden. Maar met het onder dwang repatriëren zijn slechts 12 respondenten akkoord.

Er zijn inderdaad vele manieren denkbaar waarop illegale migratie bestreden kan worden, zonder dat er van deporteren sprake moet zijn. Het instellen van vereenvoudigde procedures met betrekking tot legale

migratie bijvoorbeeld, het voorzien van voldoende informatie over deze procedures, de opening van nieuwe legale kanalen voor migratie, enzovoort.

III. Elementen voor een globale visie op toekomstige economische migratie

Q11: Wat denkt u van het feit dat België een groot aantal migranten zou willen aantrekken omdat de bevolking vergrijsd en omdat er talrijke vacante betrekkingen zijn?

De meeste respondenten reageerden vol onbegrip op deze vraag. Blijkbaar ervoeren ze op dat moment in het interview, nadat er reeds geruime tijd ingegaan werd op mogelijke problemen bij hun migratietraject, een contradictie tussen België's wens voor meer migratie en hun eigen moeizame traject. Ze verwijzen naar de complexiteit van de procedures, die niet echt de indruk geeft dat België openstaat voor méér migratie, en naar de afwijzende houding of het afwijzende discours van de instellingen waarmee zij geconfronteerd werden.

Q12: Overwoog u om terug te keren naar uw land van herkomst vóór uw aankomst in België?

Negentien van de 28 respondenten antwoord inderdaad gekomen zijn met het idee terug te keren naar het land van herkomst. Gevraagd of ze dat nu nog steeds overwegen, antwoorden 15 mensen positief. Het valt op dat geregulariseerden veel minder dan anderen denken aan terugkeer.

Als men spreekt over terugkeer, haalt men argumenten aan die voornamelijk betrekking hebben op de familie, de 'roots' en het pensioen.

Q13: Denkt u dat emigratie een impact heeft op uw land van herkomst?

Voor het merendeel van de respondenten is er duidelijk een impact van emigratie op het land van herkomst. De meesten beschrijven die impact als 'gemengd', iets minder beschrijven hem als negatief, nog iets minder als positief.

Men heeft het vooral over sociale en familiale gevolgen, over de impact van brain drain en het gebrek aan werkkrachten in het algemeen in de landen van herkomst.

Q14: Voert u geldtransfers uit naar uw land van herkomst?

De meerderheid van de respondenten schrijft geld over naar het land van herkomst, en de bestemming was bij onze respondenten het vaakst 'de ouders'.

De minderheid die geen geld overschrijft doet dat omdat het niet nodig is, of omdat ze het moeilijk hebben om zelf de eindjes aan elkaar te knopen.

Besluit

Het doel van deze studie was voornamelijk om een debat te lanceren over het perspectief van migranten, over hoe dat kan bijdragen aan het uitwerken van een migratiebeleid.

De methode voor consultatie die wij hier gebruikt hebben dient verder uitgediept en op grotere schaal toegepast te worden.

Voorbeelden van thema's die uit deze bevraging naar voor kwamen en die volgens ons verdere aandacht verdienen zijn:

- het gebrek aan informatie over legale migratie
- de complexiteit van de procedures
- migranten zijn niet per definitie te vinden voor meer migratie, misschien wordt er vaak verkeerdelijk vanuit gegaan dat dit wel het geval zou zijn.
- ook hooggeschoolden voelen zich niet welkom
- het stellen van voorwaarden aan migratie wordt niet noodzakelijk als iets negatiefs ervaren. Zulke voorwaarden kunnen in de ogen van migranten ook succes- en motivatiefactoren zijn.

Enkele elementen uit het paneldebat

Na de voorstelling van de resultaten van de bevraging van economische migranten, werd een panel van drie migranten die deels om economische redenen migreerden gevraagd of ze zich in de resultaten herkenden. Aan het woord kwamen:

- Edmond CEKU, Albanië, 25 jaar. Edmond is al 9 jaar in Antwerpen, ontvluchtte de oorlog en de slechte economische toestand in Albanië op 15-jarige leeftijd. Hij studeert momenteel marketing.
- Thomas HUDDLESTON, Verenigde Staten, 25 jaar. Thomas volgde Europese studies in de Verenigde Staten, en kwam in 2006 naar België om in te gaan op een werkaanbieding.
- Boubacar BALDE, Guinee (29 jaar). Boubacar ontvluchtte Guinee in 2000 na een studentenstaking in Conakry waarbij hij een van de leiders was. Boubacar werd geregulariseerd in 2006.

Motieven om te migreren

De drie panelleden zijn het er over eens dat migreren meestal gebeurt om een complexe set van redenen.

Edmond Ceku vertrok uit Albanië omdat er veel politieke problemen waren, die uiteraard een weerslag hadden op de economische situatie in het land en van de burgers. Hij zocht een betere economische situatie, maar ook meer veiligheid, ver van de oorlog, en hij wilde studeren. Thomas Huddleston bevestigt dat hij migreerde om economische redenen (een jobaanbieding waar hij heel graag op in wilde gaan), maar voegt daaraan toe dat hij ook de kwaliteit van leven en de levensstijl van Europa verkoos boven de US. Tot voor de verkiezing van Obama wilde zijn familie trouwens ook graag naar Europa verhuizen, omdat ze zich politiek erg ongemakkelijk voelden onder het beleid van de vorige president. Boubacar Baldé haalt naast economische redenen bovenal politieke redenen aan. Hij denkt dat politieke en economische redenen in werkelijkheid samengaan aangezien men niet kan spreken over de economie zonder te verwijzen naar de politiek waarop deze steunt.

Financiële middelen

Mag een staat eisen dat migranten aantonen dat ze over voldoende financiële middelen beschikken alvorens te migreren? Volgens Edmond Ceku is dat een heel moeilijke kwestie, en leidt dat ertoe dat de meer gegoeden gemakkelijker kunnen migreren. Boubacar Baldé vindt een dergelijk voorstel ronduit onbegrijpelijk, en stelt dat het voor veel migranten vaak onmogelijk is om de vereiste middelen voor te leggen. Op dit vlak wijkt het panel dus enigszins af van de resultaten van de bevraging.

Administratieve complexiteit en behoefte aan informatie

Thomas Huddleston bevestigt de stelling dat hoogopgeleiden zich niet altijd welkom voelen in België. Voor hem komt lijkt de Belgische administratie een "veelkoppig monster". Er zijn talloze administratieve problemen, de raadgevingen uit verschillende hoeken zijn allemaal verschillend, hij heeft zeker drie maand in onzekerheid geleefd, en de tijdelijke toelating moet jaarlijks vernieuwd worden. Een enorme aanrader wat hem betreft zijn de taallessen en de lessen inburgering, hoewel het hem als Amerikaan enig aandringen heeft gekost om toegelaten te worden. Hij waardeerde het feit dat de lessen in Brussel gratis en vrijblijvend zijn, en worden georganiseerd door verenigingen op het terrein om in te spelen op de leerbehoeften van de deelnemers.

Hoe de informatie beter geregeld zou kunnen worden? Thomas Huddleston denkt bijvoorbeeld aan het beschikbaar stellen van telefoonnummers, en het verlengen van de termijnen van verblijfs- en arbeidsvergunningen. Hij beklemtoont het belang van meer administratieve zekerheid bij het opbouwen van een loopbaan en het volgen van hoger onderwijs in de EU, met inbegrip van België.

Edmond Ceku voegt hier nog het heel belangrijke punt aan toe dat in de landen van herkomst informatie over legale migratie beschikbaar zou moeten zijn. De ambassades zouden bijvoorbeeld een rol kunnen spelen in het beschikbaar stellen van duidelijke informatie. Hij verwijst trouwens ook naar de rol van de familie die thuis blijft: zou die ook niet kunnen bijdragen aan het schetsen van een eerlijk beeld over de situatie in Europa? Boubacar Baldé sluit zich daarbij aan: de EU wordt zo vaak door de migranten zelf en hun families als een paradijs voorgesteld, de ontgoocheling bij veel Afrikaanse migranten is dan ook groot.

Marie-Claire FOBLETS

De internationale Conventie van de Verenigde Naties over de bescherming van de rechten van alle arbeidsmigranten en hun gezinsleden (1990)

Marie-Claire Foblets gaf in grote lijnen een samenvatting van wat ze had vastgesteld in een bijdrage die verscheen in 2004². Het ging om een analyse van de reikwijdte van de bescherming van de grondrechten van arbeidsmigranten. De analyse steunde op een vergelijking van, enerzijds, de bepalingen van de Internationale Conventie van de Verenigde Naties over de bescherming van de rechten van alle arbeidsmigranten en hun gezinsleden (hierna: Conventie van 1990) met, anderzijds, de nationale en internationale regeling die van kracht is in België met betrekking tot de rechten van vreemdelingen. Op basis van deze vergelijking is professor Foblets op zoek gegaan naar beleidskeuzes die zouden moeten worden gemaakt als België de Conventie van 1990 zou ratificeren. Daarnaast noteerde ze ook welke voorspelbare moeilijkheden een ratificatie zou meebrengen.

(I) Beleidskeuzes die gemaakt zouden moeten worden bij een ratificatie door België.

1. Een ambitieus, bindend en normatief instrument. De Conventie van 1990 kan moeiteloos worden gekwalificeerd als een 'sterk' instrument inzake de toegang tot de grondrechten van legale of illegale arbeidsmigranten, omdat ze een ambitieuze internationale norm voor migranten vastlegt. Die ambitie verklaart trouwens waarom de Conventie nog maar in weinig landen in de hele wereld geratificeerd is. Tot vandaag heeft nog geen enkel immigratieland uit Noord-Amerika of Europa de Conventie bekrachtigd. In het geval van België zijn er nochtans geen grote strikt juridische obstakels. Het blijkt dat het interne Belgische recht, in de concrete toepassing, grotendeels in overeenstemming is met de bepalingen van de Conventie. De ratificatie ervan door België zou kunnen zorgen voor een sterkere juridische verankering (met name via een internationaal verdrag) van de huidige bestaande bescherming van de mensenrechten toegepast op arbeidsmigranten en hun gezinsleden. Het primaat van het internationaal recht zou betekenen dat de Belgische autoriteiten verplicht zijn om ervoor te zorgen dat de interne wetgeving conform is aan de bepalingen van de Conventie van 1990.

2. Het gelijkheidsbeginsel: de erkenning van arbeidsmigranten als personen die moeten worden beschermd. Door de ratificatie van de Conventie van 1990 zouden de Belgische autoriteiten de stroming ten gunste van het gelijkheidsbeginsel die voelbaar is in verschillende sectoren van de samenleving, officieel bekrachtigen. Daardoor zouden ze zich aansluiten bij deze evolutie, vooral betreffende de gelijke behandeling in het domein van werkgelegenheid en arbeidsvoorwaarden.

2 D. VANHEULE, M.-C. FOBLETS, S. LOONES, S. BOUCKAERT, "De betekenis van de VN-Arbeidsmigrantenconventie van 18 december 1990 in het geval van ratificatie door België", *Journal des Tribunaux du Travail*, 2004; ook in het Engels verschenen: "The Significance of the UN Migrant Workers' Convention of 18 December 1990 in the Event of Ratification by Belgium", *European Journal of Migration and Law*, 2005, 285-321. Voir aussi A. PECOUD, P. DE GUCHTENEIRE, "Migration, Human Rights and the United Nations: an Investigation into the Obstacles to the UN Convention on Migrant Workers' Rights", *Windsor Yearbook of Access to Justice*, 2006, 241-266; S. VUCETIC, "Democracies and International Human Rights: Why is There no Place for Migrant Workers?", *International Journal of Human Rights*, 2007, 403-428. Voor een analyse van enkele Europese landen, zie: E. MACDONALD, R. CHOLEWINSKI, "The Migrant Workers Convention in Europe. Obstacles to the Ratification of the International Convention on the Protection of the Rights of All Migrant Workers and Members of their Families: EU/EEA Perspectives", *Etudes UNESCO sur les migrations 1*, Paris, UNESCO, 2007.

3. Een transversale benadering. De Conventie van 1990 raakt aan verschillende bevoegdheden van de ratificerende staten: toegang van arbeidsmigranten en hun gezinsleden tot gezondheidszorg, arbeidsrecht, het onderwijssysteem, juridische procedures enz. In het geval van België zou de ratificatie onder meer impliceren dat de verschillende Belgische overheden gecoördineerd inspanningen zouden moeten doen om de bepalingen van de Conventie toe te passen in die verschillende domeinen. Er zou dus moeten worden gewerkt aan een harmonisering van, enerzijds, de regeling rond het verblijf van vreemdelingen op het Belgisch grondgebied, en, anderzijds, de regeling rond de toegang tot de arbeidsmarkt en tot arbeid (van vreemdelingen). Tot vandaag zijn er veel tegenstrijdigheden tussen beide wetgevingen die fundamenteel zijn voor de juridische positie van personen met een vreemde nationaliteit in België. De ratificatie van de Conventie van 1990 zou betekenen dat beide wetgevingen met elkaar in overeenstemming moeten worden gebracht, zodat een vreemdeling die beschikt over een werkvergunning de toelating kan krijgen om op het grondgebied van het Koninkrijk te verblijven om zijn recht op arbeid effectief te kunnen uitoefenen.

4. Arbeidsmigranten in een illegale situatie. De Conventie van 1990 roept de ratificerende staten op om het probleem van de illegale immigratie aan te pakken (art. 68 & 69) door illegale immigratie te voorkomen en door een eind te maken aan illegale situaties. Door een ratificatie zouden de Belgische autoriteiten een politieke keuze maken voor een actievere rol op het vlak van preventie en de wegwerking van de uitbuiting van vreemdelingen en op die manier zouden ze de illegale immigratie ook efficiënter kunnen bestrijden. En omdat de Conventie van 1990 aan arbeidsmigranten (en vooral aan hen in een illegale situatie) rechten toekent die niet voorkomen in andere migratieverdragen, én omdat de Conventie in het algemeen geen onderscheid maakt tussen arbeidsmigranten die op een legale of illegale manier verhuisd zijn, zouden de Belgische autoriteiten er meteen toe aangezet worden om te erkennen dat arbeidsmigranten - ongeacht of ze hier legaal of illegaal verblijven - meer betekenen dan eenvoudige economische productiefactoren. Ze vormen een deel van de samenleving, met hun gezinsleden, en genieten een aantal rechten. Wat betreft de Conventie van 1990 zou de gelijke behandeling niet beperkt zijn tot vreemdelingen die legaal verblijven en werken op het grondgebied van een ratificerende staat. Ook illegale migranten moeten zich kunnen beroepen op een gelijke behandeling, zeker als het gaat over het arbeidsrecht. Het dient echter opgemerkt dat de Conventie van 1990 de gelijkheid op het vlak van toegang tot werk niet laat spelen. Maar ze laat de gelijkheid wel spelen als het gaat over de effecten van arbeid. Anders gezegd, illegale arbeidsmigranten moeten, als het gaat over de bezoldiging en over bepaalde arbeidsvoorwaarden, dezelfde behandeling krijgen als de eigen inwoners van een land.

(II) Enkele voorspelbare moeilijkheden bij een ratificatie door België.

5. Het directe effect van sommige bepalingen. De ratificatie van de Conventie schrikt sommige staten af omdat ze op die manier hun soevereiniteit zouden verliezen bij het voeren van een beleid rond toelating en uitwijzing van vreemdelingen. Dat klopt voor bepalingen die betrekking hebben op een direct effect. Op die bepalingen kunnen arbeidsmigranten en hun gezinsleden zich rechtstreeks en persoonlijk beroepen tegenover de nationale autoriteiten van een ratificerende staat. Dit is het geval als iemand in beroep wil gaan tegen een uitwijzingsbevel. In 2004 was enkel een beroep bij de Raad van State mogelijk: dat leidde niet tot een 'finaal' juridisch besluit en vormde ook geen beroep bij een autoriteit die bevoegd is in de zin van artikel 22, §4 van de Conventie. Als België de Conventie in 2004 had geratificeerd dan zou dat geïmpliceerd hebben dat een dergelijk beroep verzekerd was. Door de laatste hervorming van het vreemdelingenrecht en het instellen van een procedure voor de Raad voor

Vreemdelingenbetwistingen, zou het interessant zijn om te onderzoeken of de bevoegdheid van die Raad, die slechts marginaal is (controle van de legaliteit) in alle zaken die geen verband houden met asiel, voldoet aan de voorwaarden van artikel 22, §4 van de Conventie van 1990.³

De meeste bepalingen van de Conventie die een ruimere bescherming bieden (tegenover de bestaande situatie) hebben echter geen betrekking op dit direct effect. Ze garanderen rechten die, juridisch, niet rechtstreeks kunnen worden ingeroepen. De ratificerende staten krijgen de aanbeveling om de bescherming te verzekeren, maar vreemdelingen krijgen niet het recht om er zich rechtstreeks op te beroepen tegenover de autoriteiten, en ook niet tegenover particulieren. Dat geldt bijvoorbeeld voor het recht op informatie (art. 18.3; 33; 37, 38.2), het respect voor de culturele identiteit (art. 17.1; 31.1; 45.2; 45.3; 45.4), de bescherming van vreemdelingen in het geval van vrijheidsberoving (art. 17.6) of een uitwijzingsbevel (art. 22.5).

Andere bepalingen verwijzen expliciet naar het interne recht van elke staat die een vrij ruime beslissingsmacht toegewezen krijgt. De formulering verschilt volgens de bepalingen, ze weerlegt de bewering dat de Conventie leidt tot een aanzienlijk verlies aan soevereiniteit van de ratificerende staten in migratieaangelegenheden. Hierbij enkele illustraties: 'in de mate van het mogelijke' (art. 17.3); 'conform de wet' (art. 22.2 & 22.5); '[...] kunnen maatregelen nemen' (art. 31); 'die zij nodig achten' (art. 33); 'indien nodig' (art. 33); 'die ze geschikt achten' en 'overwegen' (art. 44); 'indien de toepasselijke wetgeving dat toelaat' (art. 46, 47 & 48), 'kan' (art. 52); 'overweegt' (art. 59). De Conventie vertrekt van het principe dat de ratificerende staten de belangrijkste actoren zijn die de migraties organiseren en regelen: hun inspanningen moeten gericht zijn tegen misbruiken. Maar de Conventie doet geen afbreuk aan het recht van de staten om de manier waarop ze deze omkadering concreet invoeren, zelf te (blijven) bepalen.

6. Een preciezere interpretatie van de mensenrechten. Een niet te verwaarlozen moeilijkheid, die moet worden overwogen in het geval van een ratificatie door België, situeert zich op het internationale niveau, en meer bepaald binnen de Europese context. België zou onbetwistbaar een aparte positie innemen door de Conventie te ratificeren. Tot vandaag heeft geen enkel Europees land deze stap gezet. In de huidige internationale context zou ons land in zekere zin de rol spelen van een fervent verdediger van een beleid dat de grondrechten van de arbeidsmigranten (ongeacht hun verblijfssituatie) respecteert. Ze zou hen levens- en arbeidsvoorwaarden aanbieden die conform zijn aan de grondrechten, niet alleen wat betreft het loon, maar ook wat betreft het recht op een langdurige verblijfsvergunning, gezinshereniging, sociale bescherming enz.

Vooraleer een dergelijke beslissing te nemen, is het dus essentieel dat we de implicaties van een dergelijke ratificatie correct inschatten en dat we het eens zijn over de wettelijke amendementen die nodig zijn om dit mogelijk te maken.

Het klopt dat het debat over deze potentiële voortrekkersrol van België op het internationale vlak een gelegenheid zou zijn om het op een preciezere manier eens te worden, in het kader van het openbaar debat, over de interpretatie van de mensenrechten in het geval van arbeidsmigranten en over de

³ *Wet van 15 september 2006 betreffende de hervorming van de Raad van State en de oprichting van een Raad voor Vreemdelingenbetwistingen.*

noodzaak om de regels voor vreemdelingen verder uit te werken. Ook al gaat de Conventie specifiek over arbeidsmigranten en hun gezinsleden, toch zou een ratificatieproces een aanmoediging kunnen zijn om te gaan nadenken over de noodzaak van een gelijkaardige bescherming voor andere vreemdelingen in een preciaire verblijfssituatie.

Dirk NUYTS, Advocaat, Fragomen Global LLP

Van uit het standpunt van multinationals die buitenlands personeel in België willen tewerkstellen kan er heel wat verbeteren in de dienstverlening naar migranten toe. Nuyts heeft via zijn professionele bezigheden vooral zicht op de ervaringen van hoogopgeleiden en kaderleden.

Algemeen kan gesteld worden dat een overplaatsing naar België, vooral voor onderdanen van buiten de Europese Economische Ruimte (EER), gepaard gaat met veel stress. Wat de termijn voor aflevering van een arbeidskaart betreft scoort België zeer goed, veel beter alleszins dan vele andere landen. De aflevering van een visum en van een verblijfskaart is echter problematisch. Dit is vooral zeer stresserend voor de werknemers, die soms tot 6 à 7 maanden moeten wachten na aankomst in België voor ze de mogelijkheid hebben om het Schengengebied te verlaten en probleemloos terug te keren. Aangezien vele hoogopgeleide buitenlandse werknemers van buiten de EER komen en regelmatig vergaderingen moeten bijwonen buiten het Schengengebied schept dit soms problemen wanneer zij willen terugkeren naar België en nog niet in het bezit werden gesteld van hun Belgische verblijfskaart.

Oumou ZÉ, CNCD

De eisen voor 'waardig werk' zijn een kwestie van sociale rechtvaardigheid op het internationale niveau, en niet enkel van solidariteit, stelde Oumou Zé, namens de CNCD. Uit de beleidsvoorstellen rond immigratie blijkt dat de EU in het algemeen en België in het bijzonder het hebben over werknemers, en niet over burgers.

Het probleem is dat werknemers geen instrumenten zijn. De economische immigratie kiest ervoor om de economische, politieke en sociaal-culturele aspecten op te splitsen en te rangschikken zodat ze er gerichte beleidsantwoorden op kan geven. De economische immigratie zet dus in op het aantrekken van werknemers: het zijn echter mensen die daar op afkomen.

De geschiedenis van migratie toont onder meer in België aan dat maatregelen om werknemers op verzoek te importeren beperkend zijn. Het gaat om mensen, die sociale banden smeden en die waardige en duurzame levensplannen willen realiseren. Eerlijke integratiemaatregelen stellen mensen in staat om als volwaardig burger deel te nemen aan een samenlevingsproject op lange termijn en zijn dus absoluut noodzakelijk.

Het weer in evenwicht brengen van de arbeidsvoorwaarden en het opeisen van waardig werk tussen en binnen het Noorden en het Zuiden vormen dus een cruciale uitdaging voor elk nieuw economisch migratiebeleid. De rechtvaardiging voor nieuwe economische immigratiemaatregelen steunt immers op

het principe van de knelpuntberoepen. Maar eigenlijk gaat het over de arbeidsvoorwaarden (het omzeilen van de problemen door een beroep te doen op externe werknemers, daar draait het om). Dat wordt dus een hoofduitdaging voor de (vakbonds)werkzaamheden.

Wat het huidige beleid in België betreft, zo besloot mevrouw Zé, impliceert dat dus werken rond bepaalde thema's op verschillende niveaus:

- de bescherming van de **grondrechten van arbeidsmigranten**: door de ratificatie van de Internationale Conventie 45/158 van de VN over de bescherming van alle rechten van migranten en hun gezinsleden en van de Internationale Conventie van de IAO C143 over migraties in onrechtvaardige omstandigheden en over de bevordering van de gelijkheid van kansen en behandeling van arbeidsmigranten
- de invoering van **integratiemaatregelen** die steunen op de principes van gelijkheid, participatie aan het sociaaleconomische en culturele leven, en respect voor de grondrechten (met name het recht op een gezinsleven: een beter begrip en meer aandacht voor sociaal en biologisch ouderschap, en een genderperspectief)
- het installeren van een **beleidscommissie bestaande uit meer partijen**, onder wie regeringen (werk, migratie, integratie), sociale partners, verenigingen ter verdediging van de rechten van migranten in de landen van herkomst en in de gastlanden, om te zorgen voor een gemeenschappelijke definitie van economische migratieprogramma's. De immigratiemaatregelen in België moeten overeenstemmen met de emigratiemaatregelen in de landen van herkomst van de werknemers. Daarnaast moeten de rekruteringscodes voor beroepen die bijzonder belangrijk zijn voor de landen van herkomst (gezondheid, onderwijs enz.) worden nageleefd.
- het invoeren, in het geval van circulaire/tijdelijke migranten, van **maatregelen en middelen om arbeidsmigranten te begeleiden** zowel in hun land van herkomst als in de gastlanden. Dat moet de migranten in staat stellen om een ervaringskapitaal op te bouwen op het vlak van financiën en competenties en om hun levensstandaard aanzienlijk te verbeteren.
- het invoeren in België en het ondersteunen van die invoering via Europese akkoorden van **transfermechanismen voor sociale verworvenheden** (in het bijzonder sociale bijdragen) van arbeidsmigranten die terugkeren naar hun land; en het tegelijkertijd via geschikte herverdelingssystemen ondersteunen en versterken van systemen voor onderwijs, opleiding en sociale bescherming in de landen van herkomst.
- het invoeren van **interbankensystemen en -akkoorden** die worden gecoördineerd door Ontwikkelingsbanken, om de kosten van de financiële transfers van migranten aanzienlijk te beperken.

Mohamed BELGUENANI, AID Waals-Brabant

Duurzame uitwisselingen voor solidaire projecten: als immigranten en verenigingen samen aan ontwikkeling doen.

De heer Belguenani begint zijn uiteenzetting met een citaat van Abdel, al 9 jaar 'immigrant' in België: «Deze projecten hebben betrekking op de mensen van hier en van daar, ongeacht de plaats waar ze verblijven». Berkane (belangrijkste stad) en Madagh (landelijk dorp) liggen in het noordoosten van Marokko in het Triffa-gebied op enkele stappen van de Middellandse Zee, tussen de Algerijnse en de Spaanse grens. Veel migranten hebben de Regio geruild voor Europa, en voor België, om elders een betere toekomst te vinden. Zij die niet migreren hebben een bepaald idee van Europa, van een moderne wereld, van democratie en van mensenrechten, van ontwikkeling en van nieuwe technologieën. Kortom een beeld van een droom om voor iedereen een betere toekomst op te bouwen.

Dit project heeft twee polen: de Marokkaanse pool bestaat uit twee verenigingen (Anelma en Homme et Environnement), de provincie Berkane en de landelijke gemeente Madagh. De Belgische pool (Wallonië-Brussel) bestaat uit een verenigingsplatform (AID Waals-Brabant, Coördinatie AID, de Crabe, Nature Virelles, Cec, comité van Marokkaanse en Algerijnse immigranten), dat actief is in de sector permanente vorming, inschakeling en sociale economie, evenals een groep van 'Belgisch-Marokkaanse/Algerijnse' migranten die willen participeren en hun kostbare bijdrage en competenties willen inzetten, zowel hier als daar. Uit de ontmoetingen en discussies ontstaan verscheidene projecten op het vlak van cultuur, nieuwe technologieën, leefmilieu, opleidingen en ruraal toerisme.

Volgens de heer Belguenani levert deze kruising van wegen interessante ideeën op: de vroegere gastarbeiders die in hun gastland niet altijd veel erkenning kregen, zijn vandaag actoren van verandering in hun land van herkomst. Ze beseffen dat de Arabische maatschappij in haar geheel geen eigen moderniteitsproces heeft ingezet, tenzij onder westerse invloed, bijvoorbeeld wat betreft burger- en mensenrechten, sociale en culturele rechten.

Wie vandaag hun voordeel doen met de toch wel grote kloof tussen de gastlanden en de landen van herkomst in de Arabische wereld, zijn volgens de heer Belguenani de machthebbers en de religieuze autoriteiten, met hun intolerant discours, aan wie de overheden de openbare ruimte hebben overgeleverd. De bevolking zoekt haar toevlucht bij de religieuze autoriteiten die een kader en een sociale organisatie aanbieden. Politiek en religie kijken naar elkaar, kruisen elkaar en legitimeren elkaar. Dit om te onderstrepen dat immigratie niet erkend wordt, noch hier, noch daar.

De landen van de Europese Unie willen de immigratie koppelen aan hun samenwerkingsbeleid, maar dat beleid is niet neutraal. Gewoon bevestigen dat migranten, door hun herkomst, door hun financiële transfers, bijdragen tot de ontwikkeling van hun land van herkomst, is een illusie. Wie doet zijn voordeel met deze getransfereerde bronnen van deviezen: de staat, de banken en de verzekeringen. Migrantenvrij zijn geen goudschietters voor projecten rond ontwikkeling, maar ze willen participeren. Om ervoor te zorgen dat migranten kunnen bijdragen aan ontwikkeling, is het dringend noodzakelijk dat de gastlanden hen erkennen en kiezen voor een totaal ander beleid, zodat ze vervolgens kunnen worden geïntegreerd in de denkoefening 'hier en daar' rond ontwikkeling.

De geschiedenis, zo besluit de heer Belguenani, leert ons dat de immigratie betrekking heeft op arbeiders, bedienden, vrouwen, advocaten, ondernemers, universitaire, vakbondsleiders, politici... Deze immigratie is de hoedster van nieuwe stemmen.

Koning
Boudewijnstichting

Samen werken aan een betere samenleving

www.kbs-frb.be

Meer info over onze projecten,
evenementen en publicaties vindt u op
www.kbs-frb.be.

Een e-news houdt u op de hoogte.
Met vragen kunt u terecht op
info@kbs-frb.be of 070-233 728

Koning Boudewijnstichting,
Brederodestraat 21, B-1000 Brussel
02-511 18 40,
fax 02-511 52 21

Giften vanaf 30 euro
zijn fiscaal aftrekbaar.
000-0000004-04
IBAN BE10 0000 0000 0404
BIC BPOTBEB1

De Koning Boudewijnstichting is een onafhankelijke en pluralistische stichting in dienst van de samenleving. We willen op een duurzame manier bijdragen tot meer rechtvaardigheid, democratie en respect voor diversiteit. De Stichting steunt jaarlijks zo'n 2.000 organisaties en individuen die zich engageren voor een betere samenleving. Onze actiedomeinen voor de komende jaren zijn: armoede & sociale rechtvaardigheid, democratie in België, democratie in de Balkan, erfgoed, filantropie, gezondheid, leiderschap, lokaal engagement, migratie, ontwikkeling, partnerschappen of uitzonderlijke ondersteuning. De Stichting werd opgericht in 1976 toen Koning Boudewijn 25 jaar koning was.

We werken met een jaarbudget van 48 miljoen euro. Naast ons eigen kapitaal en de belangrijke dotatie van de Nationale Loterij, zijn er de Fondsen van individuen, verenigingen en bedrijven. De Koning Boudewijnstichting ontvangt ook giften en legaten.

De Raad van Bestuur van de Koning Boudewijnstichting tekent de krachtlijnen uit en zorgt voor een transparant beleid. Voor de realisatie doet ze een beroep op een 50-tal medewerkers. De Stichting werkt vanuit Brussel en is actief op Belgisch, Europees en internationaal niveau. In België heeft de Stichting zowel lokale, regionale als federale projecten lopen.

Om onze doelstelling te realiseren, combineren we verschillende werkmethodes. We steunen projecten van derden of lanceren eigen acties, bieden een forum voor debat en reflectie, en stimuleren filantropie. De resultaten van onze projecten en acties worden verspreid via diverse mediakanalen. De Koning Boudewijnstichting werkt samen met overheden, verenigingen, ngo's, onderzoekscentra, bedrijven en andere stichtingen. We hebben een strategisch samenwerkingsverband met het European Policy Centre, een denktank in Brussel.

Centrum voor gelijkheid van kansen en voor racismebestrijding

Het Centrum voor gelijkheid van kansen en voor racismebestrijding werd opgericht in 1993. Het Centrum is een openbare dienst, onafhankelijk in de uitoefening van zijn opdracht, met als doel discriminatie te bestrijden. In 1999 werd een "Steunpunt tot bestrijding van armoede, bestaansonzekerheid en sociale uitsluiting" bij het Centrum opgericht. Ten slotte is het Centrum ook bevoegd om de overheden te informeren over de migratiestromen en om de rechten van vreemdelingen te behartigen.

In België zijn er wetten die discriminatie verbieden op basis van een zogenaamd ras, afkomst, nationale of etnische afstamming, huidskleur, geloof of levensbeschouwing, huidige of toekomstige gezondheidstoestand, handicap of fysieke eigenschap, leeftijd, fortuin, geboorte, seksuele geaardheid, burgerlijke staat...

Het Centrum voor gelijkheid van kansen en voor racismebestrijding van kansen helpt slachtoffers van discriminatie door:

- advies en/of juridische ondersteuning aan het slachtoffer, bemiddeling en eventueel juridische actie
- advies in verband met de fundamentele rechten van vreemdelingen

Daarnaast is er de preventieve aanpak:

- sensibilisering, trainingen en vormingen over interculturele communicatie en diversiteit;
- informatieverbreiding via documentatiedienst;
- samenwerking met de verschillende overheidsdiensten, verenigingen, en andere deskundigen;
- aanbevelingen en advies aan de overheid.

Het Centrum heeft ook expertise op het gebied van:

- ontwikkelen van een algemeen beleid tegen racisme en discriminatie;
- advies en overleg op het gebied van integratiebeleid;
- analyse van de migratiestromen;
- coördineren van de strijd tegen de internationale mensenhandel in België;
- overleg en advies over armoede door het Steunpunt Armoedebestrijding.

Discriminatie op basis van geslacht behoort tot de bevoegdheden van het Instituut voor de Gelijkheid van Vrouwen en Mannen.

Voor meer informatie: www.diversiteit.be

Centrum voor gelijkheid van kansen en voor racismebestrijding

Koningsstraat 138
1000 Brussel

T: 02-212 30 00 of 0800-12 800
(groene lijn)

F: 02-212 30 30

E-mail: epost@cntr.be

